

ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (лютий-серпень 2022 р.)

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4203>

КРЕМЕНЬ Василь Григорович
доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) НАН України і НАПН України, президент НАПН України, м. Київ, Україна

ЛУГОВИЙ Володимир Іларіонович
доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, перший віце-президент НАПН України, м. Київ, Україна

ТОПУЗОВ Олег Михайлович
доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, віце-президент НАПН України, м. Київ, Україна

СИСОЄВА Світлана Олександрівна
доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, академік-секретар Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

МАКСИМЕНКО Сергій Дмитрович
доктор психологічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, академік-секретар Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

ЛЯШЕНКО Олександр Іванович
доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, академік-секретар Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем НАПН України, м. Київ, Україна

НИЧКАЛО Нелля Григорівна
доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, м. Київ, Україна

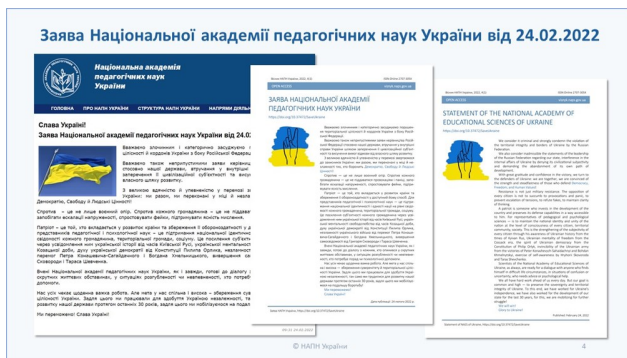
САУХ Петро Юрійович
доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, академік-секретар Відділення вищої освіти НАПН України, м. Київ, Україна

РЕГЕЙЛО Ірина Юріївна
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, начальник науково-організаційного відділу апарату Президії НАПН України, м. Київ, Україна

Анотація. В аналітичному огляді представлено інформацію про діяльність НАПН України, її відділень та наукових установ в умовах воєнного стану (за період лютий — серпень 2022 р.), запровадженого і продовженого відповідно до указів Президента України у зв'язку із повномасштабною війною Російської Федерації проти України. Висловлюючи безумовну підтримку керівництву держави та Збройним Силам України щодо захисту суверенітету і територіальної цілісності України, зусилля вчених НАПН України спрямовано на організацію властивих для академії комплексних заходів щодо опору російській агресії, посилення ефективності діяльності задля прискорення перемоги, вдосконалення науково-методичного супроводу освіти, розвитку науки для повоєнного відновлення країни на високотехнологічній основі.

Висвітлено ключові напрями роботи НАПН України, зокрема, розкрито зміст наукових і науково-організаційних заходів; провадження наукових досліджень та науково-організаційної роботи в наукових установах НАПН України; системний науково-методичний супровід освіти, співпрацю з МОН України та закладами освіти; експертну діяльність; психологічний супровід освітянської спільноти, надання психологічної підтримки населенню в кризових умовах; міжнародну інформаційно-просвітницьку діяльність і підтримку інформаційної безпеки та волонтерську допомогу вчених НАПН України.

Ключові слова: військова агресія Російської Федерації; волонтерська допомога; захист України; міжнародна інформаційна діяльність; науково-методичний психолого-педагогічний супровід; Національна академія педагогічних наук України.

Заява НАПН України про засудження злочинної агресії РФ на офіційному сайті та у Віснику НАПН України

1. Наукові та науково-організаційні заходи НАПН України

1.1.3 початком повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації на територію України та оголошенням воєнного стану, введеного і продовженого указами Президента України (від 24 лютого 2022 р. № 64, від 14 березня 2022 р. № 133, від 17 травня 2022 р. № 341, від 12 серпня 2022 р. № 573) та затверджених відповідними законами України (від 24 лютого 2022 р. № 2102-IX, від 15 березня 2022 р. № 2119-IX, від 22 травня 2022 р. № 2263-IX, від 15 серпня 2022 р. № 2500-IX), Національною академією педагогічних наук України здійснено організаційні заходи з метою забезпечення функціонування наукових установ академії в умовах війни, спрямування їх діяльності на підвищення спротиву українського народу російському агресору, наближення перемоги у війні, ефективне післявоєнне відновлення України на інноваційній, високотехнологічній основі.

У перші дні війни:

— оприлюднено **заяву керівництва НАПН України** про категоричне засудження злочинної агресії Російської Федерації;

— підготовлено листи-звернення до міжнародної наукової спільноти про події в Україні у зв'язку з агресією РФ;

— одержано листи підтримки від міжнародних партнерів та іноземних членів академії, зокрема від:

- іноземного члена НАПН України громадянина Росії Ігоря Смірнова про підтримку народу України;
- ректора Сілезького університету Ришарда Козьолека (Польща) на адресу НАПН України про солідарність з Україною;
- Сенату Гданського університету щодо солідарності з Україною;
- академічної спільноти Польщі у зв'язку з агресією Росії проти України;
- іноземного члена НАПН України П'єра Лена (Франція) до президента НАПН України Василя Кременя про підтримку України;
- почесного доктора НАПН України Умберто Нуну Лопес Мендес де Олівейра (Португалія) на

Листи підтримки від міжнародних партнерів та іноземних членів і почесних докторів академії на офіційному сайті НАПН України

підтримку українських вчених, українського народу і України;

- **почесного доктора НАПН України пана Морітца Гунцінгера (ФРН)** та ін.

24 березня 2022 р. проведено засідання Президії НАПН України, на якому розглянуто питання «Про роботу відділень та наукових установ НАПН України в умовах воєнного стану».

Засідання Президії НАПН України 24 березня 2022 р.

Висловлено безумовну підтримку керівництву держави, Президенту України Володимирі Зеленському та Збройним Силам України, їх зусиллям, спрямованим на захист суверенітету і територіальної цілісності України, вшановано пам'ять тих, хто віддав за неї життя, та засвідчено глибоке переконання у здобутті перемоги українського народу.

Засуджено військову агресію Російської Федерації проти України, постійне і грубе порушення принципів та норм міжнародного права щодо гарантій суверенітету і територіальної цілісності України як незалежної держави, жорстоке поводження з мирним населенням, зокрема дітьми, що призводить до численних людських жертв, та, незважаючи на складну ситуацію, висловлено непохитну віру у переможне завершення війни.

Прийнято рішення, що в умовах порушення Російською Федерацією загальноновизнаного міжнародного права вчені — громадяни цієї країни та Республіки Білорусь, які явно або мовчазно підтримали військові дії агресора, не можуть бути частиною цивілізованого академічного світу та іноземними членами, почесними докторами НАПН України, реалізовувати будь-які спільні проекти. Ураховуючи це, НАПН України звернулася із **заявою українською та англійською** мовами до міжнародної наукової спільноти про припинення будь-якої співпраці з такими російськими і білоруськими вченими, науковими колективами та розірвання з ними грантових угод.

1.2. Роботу вчених НАПН України, крім виконання планових завдань, зорієнтовано на забезпечення активної участі у відсічі російській агресії, координацію діяльності працівників академії,

спрямовану на розв'язання актуальних проблем наукового супроводу реалізації державної освітньої політики, розвиток фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок у галузі освіти, педагогіки і психології в умовах воєнного стану і післявоєнного часу.

Публікації у Віснику НАПН України про діяльність наукових установ в умовах воєнного стану

На засіданні Президії НАПН України 21 квітня 2022 р. та на спільному засіданні президій НАН України та НАПН України 4 травня 2022 р. директором Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, членом-кореспондентом М.М. Слюсаревським представлено науково-аналітичну доповідь **«Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного вторгнення: нагальні виклики і відповіді»**.

У доповіді наголошується, що повномасштабне вторгнення військ Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 р. спричинило низку гострих викликів соціально-психологічному стану українського суспільства. Ці психологічні виклики поділяються на чотири групи:

- 1) виклики українцям як спільноті;
- 2) виклики ментальному здоров'ю особистості;
- 3) виклики психологічному благополуччю та розвитку дитини;
- 4) виклики українським психологам як фаховому співтовариству.

Презентовано психологічно обґрунтовані способи реагування на такі спричинені війною виклики, як потреба актуалізації національної групової ідентичності; доцентрові і відцентрові тенденції суспільної згуртованості; завищені суспільні очікування; наслідки колективної психотравматизації; ризики надмірної трудової зайнятості та незайнятості громадян, волонтерської та приймальної діяльності; формування в біженців психологічного синдрому неповернення; поширення деструктивних емоційних станів; стресогенні трансформації особистісної картини світу; інтенсифіка-

Доповідь директора Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, члена-кор.
М.М. Слюсаревського на спільному засіданні президій
НАН України та НАПН України, 4 травня 2022 р.

ція та поляризація міжособового спілкування; ризиковані форми інформаційної поведінки; посттравматичні стресові розлади; розлади та деструктивні способи соціальної адаптації; руйнування або докорінна зміна освітнього середовища; соціальні й ментальні ризики сирітства та усиновлення; брак необхідних компетентностей та надійного методичного інструментарію; незавершена інституціоналізація стандартів психологічної допомоги; непристосованість практик психологічного консультування до ретельних систем комунікації; низький рівень психологічної культури населення; відсутність єдиного координаційного центру, чітко вибудованої вертикалі надання психологічної допомоги. На частину цих викликів суспільство вже дало гідну відповідь. В обґрунтуванні інших відповідей провідну роль має взяти на себе фахове співтовариство українських психологів, ядром якого є колективи наукових установ психологічного профілю НАПН України. Доповідь направлено органам державної влади до відома та можливого використання в роботі.

1.3. 24 травня 2022 р. проведено загальні збори НАПН України, на яких розглянуто найважливіші аспекти і підсумки діяльності академії, її Президії, відділень та наукових установ у 2021 р., визначено завдання академічного колективу на 2022 р. в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України.

Загальними зборами НАПН України:

- завершено процедуру виведення із складу академії іноземних членів — громадян Російської Федерації та Республіки Білорусь, які не засудили акти агресії проти України цих країн, шляхом виключення із складу академії, керуючись відповідними нормами Статуту НАПН України (нагадаємо,

що члени НАПН України ще декілька років тому вийшли із складу Російської Академії Освіти);

- окреслено невідкладні завдання та ключові напрями відновлення освітньої сфери України у повоєнний час, з-поміж яких:

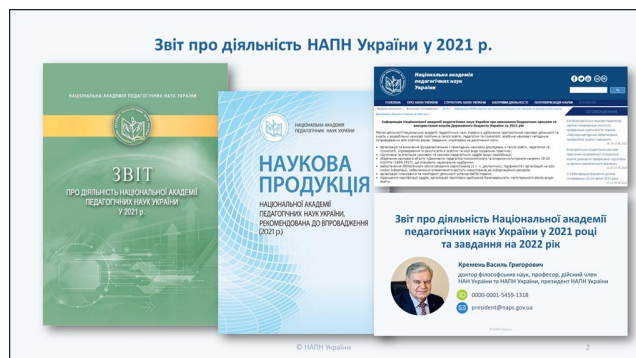
- розв'язання актуальних проблем наукового супроводу реалізації державної політики у сфері освіти, розвитку фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок у галузі освіти, педагогіки і психології в умовах воєнного стану і післявоєнного часу;

- забезпечення практико-орієнтованих результатів наукових досліджень, актуальних для сьогодення;

- розширення експертно-аналітичної діяльності щодо стану всіх рівнів і ланок освіти, забезпечення оперативної підготовки практичних рекомендацій для інформування органів влади, закладів освіти, освітян, здобувачів освіти, усіх громадян в складних умовах руйнування і розбалансування освітньої сфери та необхідності її стабілізації і післявоєнного відновлення;

- активізація участі вчених НАПН України у процесах експертизи і опрацювання проєктів актів законодавства щодо відновлення і розвитку сфер освіти і науки, інших ланок суспільного життя;

- розвиток євроінтеграційної діяльності академії, її членів, колективів наукових установ;

Звітні матеріали, презентовані на загальних зборах НАПН України 24 травня 2022 р.

- провадження процесів реформування НАПН України, у тому числі забезпечення актуалізації тематики наукових досліджень і розробок, посилення новизни, відповідності назрілим практичним потребам розвитку освітньо-наукової сфери і суспільства в цілому, скорочення термінів виконання, оптимізація складу виконавців, співпраця із споживачами наукової продукції всіх форм власності тощо.

1.4. Вчені НАПН України активно долучалися до реалізації [Указу Президента України «Питання](#)

Національної ради з відновлення України від наслідків війни» від 21 квітня 2022 р. № 266/2022. У рамках робочої групи «Освіта і наука» сформовано, обґрунтовано та узагальнено пропозиції для робочих підгруп «Освіта» та «Наука»; виокремлено нагальні проблеми і виклики у сферах освіти і науки:

— обґрунтовано шляхи їх розв'язання і подолання, запропоновано ідеї щодо вирішення поля проблем та викликів у сферах «Освіта» (для сфер аналізу «Дошкільна освіта», «Загальна середня освіта» (повна загальна середня освіта (навчально-методичне забезпечення); повна загальна середня освіта (профільна середня освіта), «Професійна та фахова передвища освіта», «Вища освіта» та «Наука»;

— здійснено SWOT-аналіз зібраних рішень (ідей) до окреслених проблем у зазначених сферах, який уможливив візуалізацію сильних і слабких сторін, ризиків і можливостей щодо повоєнної розбудови освіти різних категорій населення та розвитку науки в Україні.

1.5. На засіданні Президії НАПН України 28 липня 2022 р. затверджено заходи академії щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16 червня 2015 р.» від 6 червня 2022 р. № 527.

2. Виконання наукових досліджень та науково-організаційна робота в наукових установах НАПН України.

2.1. Ураховуючи необхідність дослідження актуальних проблем воєнного часу та повоєнного відновлення у сфері освіти, педагогіки і психології, створення новітньої конкурентоспроможної наукової продукції згідно з Планом відновлення України та необхідність приведення у відповідність сфери освіти до стандартів і рекомендацій Європейського Союзу у зв'язку з наданням Україні статусу кандидата для вступу в ЄС розглянуто та затверджено зміни до фундаментальних і прикладних наукових досліджень за тематикою НАПН України, виконання яких розпочнеться у 2023 р. (постанова Президії НАПН України від 22 серпня 2022 р. № 1-2/10-143), зміни до перспективних тематичних планів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок наукових установ НАПН України на

2022-2024 рр. (постанова Президії НАПН України від 28 липня 2022 р. № 1-2/9-127) та на 2023-2025 рр. (постанова Президії НАПН України від 28 липня 2022 р. № 1-2/9-128).

Для підвищення ефективності, практичної значущості та результативності виконання наукових досліджень у НАПН України збільшено частку прикладних досліджень, які домінують у загальній науковій тематиці. За рахунок загального фонду бюджету у 2022 р. виконуються 65 прикладних і 38 фундаментальних досліджень, завершується виконання 25 наукових досліджень (8 фундаментальних, 17 прикладних), у 2023 р. планується до виконання 27 наукових досліджень (11 фундаментальних і 16 прикладних).

2.2. На виконання пункту 2.3 витягу з протоколу № 96 засідання Кабінету Міністрів України від

Засідання Президії НАПН України 22 серпня 2022 р.

12 липня 2022 р. НАПН України погоджено із Міністерством оборони України (лист НАПН України від 25 липня 2022 р. № 2-6/176), Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості України (лист НАПН України від 25 липня 2022 р. № 2-6/177) та подано до Міністерства освіти і науки України перелік пріоритетних наукових досліджень та науково-технічних розробок, спрямованих на розвиток новітньої конкурентоспроможної науково-технічної продукції, необхідної в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення (листи НАПН України від 28 липня 2022 р. № 2-6/183, від 4 серпня 2022 р. № 2-6/187).

2.3. В умовах установленого дистанційного та змішаного режимів праці наукові установи продовжують наукову та науково-організаційну роботу:

— виконання наукових досліджень згідно з тематичними планами на 2022 р.;

— підготовку запланованих і актуальних для поточного часу рукописів підручників, посібників,

монографій, публікацій, аналітичних матеріалів; статей до видань, що індексуються у наукометричних базах; підготовку до випуску фахових видань наукових установ НАПН України;

— організацію та проведення науково-практичних масових заходів;

— забезпечення підготовки здобувачів ступенів доктора філософії та доктора наук;

— проведення засідань вчених рад наукових установ НАПН України у дистанційному режимі за формою асинхронної е-комунікації, зокрема:

- щодо затвердження запитів на відкриття у 2023 р. наукових досліджень, які фінансуються з державного бюджету;

- висунення представника НАПН України до складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за квотою у галузі знань «01 Освіта/Педагогіка» на виконання вимог ст. 19 Закону України «Про вищу освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2018 р. № 703;

— підготовку пропозицій до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження національного плану заходів щодо впровадження принципів відкритої науки до 2030 року» (Інститут вищої освіти НАПН України);

— перезавантаження та підтримання в робочому стані віртуальної комп'ютерно-технологічної інфраструктури у складі програмного й апаратного пулу загальносистемних засобів, що утворюють гібридну хмару відкритої освіти і науки (Інститут цифровізації освіти НАПН України);

— підтримання роботи Електронної бібліотеки НАПН України, забезпечення оброблення і внесення публікацій (Інститут цифровізації освіти НАПН України);

— виконання науково-інформаційної та бібліотечної роботи, а також роботи із забезпечення доступу освітянської спільноти до інформаційних ресурсів (Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського).

Добірка інформаційних ресурсів на сайті Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського

Вченими Інституту вищої освіти НАПН України:

— здійснено реалізацію Ініціативи «Academics to Academics» (A2A), спрямованої на підтримку академічного персоналу університетів України, переміщених з регіонів, що знаходяться у зоні активних бойових дій. Ініціатива має на меті надання допомоги таким викладачам і дослідникам задля здійснення ними освітньої та наукової діяльності в умовах внутрішнього переміщення. За результатами реалізації ініціативи надано інформаційну допомогу академічному персоналу переміщених університетів України; придбано та передано викладачам переміщених закладів вищої освіти нові ноутбуки; модернізовано ноутбуки задля здійснення професійної діяльності в умовах внутрішнього переміщення;

Ініціатива «Academics to Academics» (A2A)

ГО «Інститут лідерства, інновацій на розвитку» та Інститут вищої освіти НАПН України Ініціатива «Academics to Academics» (A2A)

Інформаційне повідомлення про Ініціативу «Academics to Academics»

— під час онлайн семінару Гільдії європейських дослідницьких інтенсивних університетів «Від Болоньї до Болоньї і після» 3 червня 2022 р. у Брюсселі першим віцепрезидентом НАПН України, акад. В.І. Луговим у чаті порушено питання спротиву України російській військовій агресії, на що генеральним секретарем гільдії підтверджено комплексну допомогу академічним колективам університетів України в умовах воєнного стану, а також подальше її посилення. На сайті гільдії розміщено ресурсну сторінку «The Guild's universities supporting researchers, academics and students affected by the war in Ukraine» з конкретними і розгорнутими пропозиціями для України;

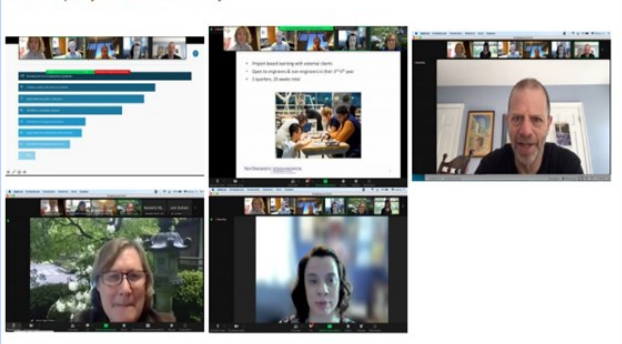
— проведено низку зустрічей членкореспондента О.В. Бородієнко в рамках віртуального візиту до Northwestern University (США), на яких обговорено:

- поточні події в Україні та соціально-економічні наслідки широкомасштабної збройної агресії Російської Федерації, її вплив на систему освіти в цілому та вищу освіту зокрема;

- стратегії, підходи та інструменти оцінювання тренінгових програм (на прикладі проєкту з розвитку стратегічного управління керівників закладів професійної освіти, який реалізувався у 2019 р. за підтримки ПРООН);

- презентовано попередні результати дослідження за темою «Розвиток університетської освіти Західного регіону України у післявоєнний час».

Звіт за результатами візиту.

Звіт за результатами віртуального візиту до Northwestern University (США) на сайті Інституту вищої освіти НАПН України

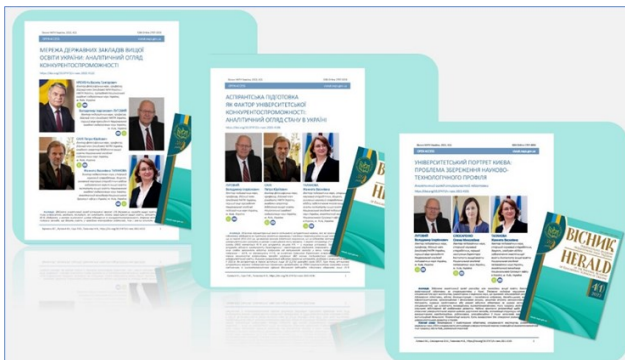
З метою приведення у відповідність сфери вищої освіти до стандартів і рекомендацій Європейського Союзу у зв'язку з наданням Україні статусу кандидата для вступу в ЄС Інститутом вищої освіти НАПН України організовано спільні заходи:

- вебінар «Sharing achievements and challenges. Issue at time: Quality Assurance» («Обмін досягненнями та проблемами. Питання часу: Забезпечення якості») за участю провідного європейського експерта Волькера Геймліха, Німеччина (Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, Національний Еразмус+ офіс в Україні, Національна команда експертів з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+). Мета заходу: представлення та обговорення новітніх методологій і підходів до забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти 46 учасниками (члени Нацагентства, галузеві ради Нацагентства, Науково-методична рада МОН України, Інститут вищої освіти НАПН України) (21 липня 2022 р.);

- вебінар з питань можливостей міжнародної співпраці в контексті євроінтеграції України (Національне агентство кваліфікацій, Національний Еразмус+ офіс в Україні). Мета заходу: представлення та обговорення нових можливостей щодо реалізації НАК Структурних проєктів Програми ЄС Еразмус+ з розроблення політики та реалізації реформ в національній системі кваліфікацій України в контексті євроінтеграції та в умовах воєнного стану 14 учасниками (члени НАК,

Інституту вищої освіти НАПН України) (27 липня 2022 р.).

Підготовлено серію аналітичних матеріалів щодо оптимізації мережі закладів вищої освіти загалом (Кремень, Луговий, Саух, & Таланова, 2022), з огляду на рівні підготовки здобувачів зокрема (Луговий, Саух, & Таланова, 2022), а також профіль підготовки здобувачів вищої освіти в м. Києві (Луговий, Слюсаренко, & Таланова, 2022), обґрунтовано пропозиції з її вдосконалення, важливі для післявоєнного відновлення України.

Публікації у Віснику НАПН України, присвячені аналізу сучасного стану вищої освіти в Україні

Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України:

- розпочато **анкетування** викладачів закладів вищої освіти, фахової передвищої освіти, вчителів загальноосвітніх закладів з метою дослідження проблем взаємодії наукової установи із закладами освіти, особливо в умовах воєнного стану, та розроблення заходів з відновлення України у післявоєнний період, а також підготовки пропозицій щодо вдосконалення цієї взаємодії, виявлення і розвитку її пріоритетних напрямів у воєнний та післявоєнний періоди;

- у межах проведення регіонального експерименту «Технології професійного розвитку педагога в умовах неформальної освіти (2020-2024 рр.)» розроблено опитувальник для викладачів з метою з'ясування стану використання інноваційних технологій педагогами-практиками в умовах формальної і неформальної освіти та потреб їх професійного розвитку з урахуванням воєнних реалій;

- створено Освітній хаб «**IPOOD hab**» — сучасну освітню онлайн платформу для самореалізації, саморозвитку, самовдосконалення різних категорій дорослого населення, всіх зацікавлених у власному безперервному професійному та особистісному розвитку. «IPOOD hab» містить 9 хабів (Центр підвищення кваліфікації; Кафедра ЮНЕСКО; Університет третього віку; Психологіч-

ний центр; Центр проектної роботи; Центр е-навчання; Академія педагогічної майстерності; Центр порівняльної професійної педагогіки; Дис-танційна школа демократії) та 10 промо відеоро-ликів з коротким оглядом їх діяльності;

Освітній хаб Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Інститутом обдарованої дитини НАПН України організовано і проведено:

— опитування щодо освітнього процесу в умо-вах воєнного стану з 25 березня по 3 квітня 2022 р. До опитування залучено понад 500 респондентів — представників педагогічної спі-льноти, здобувачів освіти та батьків. З'ясовано, що 53,5 % учасників опитування сумніваються у власній безпеці. Більше половини респондентів відновили регулярне навчання, 14,1 % опитува-них були востаннє на уроці понад два тижні тому. Більш ніж дві третини опитаних зараз можуть на-вчатися (навчати). П'ята частина опитаних не має необхідного матеріального та технічного забез-печення, а також їй важко зосередитися на освіт-ньому процесі. Встановлено ключові ціннісні пріоритети, які зараз є найважливішими для учас-ників опитування: підтримка (близького кола лю-дей, волонтерів, політиків), власні почуття та пе-реживання (спокій, зосередженість, турбота про інших), робота чи хобі, релігія. З'ясовано, що для третини опитаних потенційно затребуваною є професійна психологічна підтримка. Зафіксовано зазначені респондентами феномени, що можуть бути проявами впливу травматичних подій: про-блеми в міжособистісній взаємодії; труднощі емоційної регуляції; поведінкові та фізіологічні прояви. Виявлено погляди респондентів на роз-виток системи освіти України в умовах воєнного стану;

— дослідження резильєнтності освітянської спільноти, здобувачів освіти та їх батьків у період воєнного стану (14,5 тис. осіб з усіх регіонів Украї-ни). Встановлено знижений рівень резильєнтності

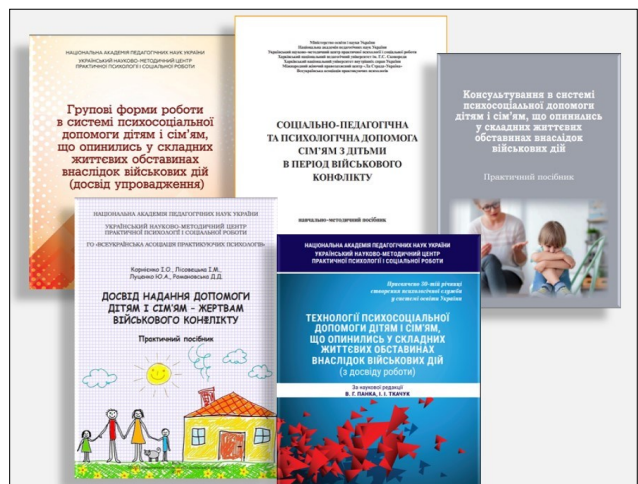
усіх учасників дослідження, з'ясовано взаємозв'я-зок рівня їх резильєнтності та місця проживання, залучення до навчання (викладання), гендерні та вікові відмінності резильєнтності, описано опори та проблемні моменти респондентів у переживан-ні травматичних подій.

Висвітлення результатів опитування, організованого Інститутом обдарованої дитини НАПН України

Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи:

— підготовлено та оприлюднено на сайті ме-тодичні та практичні матеріали для використання в роботі працівниками психологічної служби під час військових дій;

Видання УНМЦ практичної психології і соціальної роботи для роботи психологів в умовах воєнного стану

— вивчено стан (щотижневий збір даних за допомогою Google-форми) психосоціальної допо-моги та соціально-педагогічного супроводу дітей,

постраждалих від військових дій, та внутрішньо переміщених осіб у закладах освіти;

- тематичні публікації у соціальних мережах: «Спокій це моя сила», «Тримаю оборону психіки», «Слова підтримки», «Весняні думки і плани», «Спокій в серці і сила духу», «У важкі часи варто бути сильними», «Кожен зараз воїн», «Перетворення руйнівної агресії в енергію досягнення», «Психологічна допомога дітям і сім'ям, які постраждали внаслідок військового конфлікту в Україні», «Важливі навички в періоди стресу: ілюстроване керівництво. ВООЗ»;

- інфографіку «Як пережити кризу та зберегти спокій», розроблено та проведено відеотренінги: «Долаємо емоційне напруження», «Допоможи своїй дитині»;

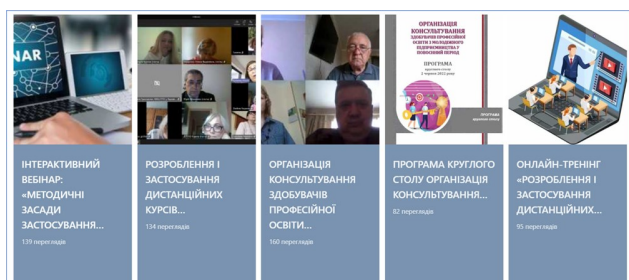
— продовжується робота щодо збору, вивчення і оприлюднення кращих практик/досвіду діяльності працівників психологічної служби з надання соціально-психологічної допомоги у період воєнних дій, першої психологічної допомоги, психологічного та соціально-педагогічного супроводу евакуйованого населення.

Інститутом професійної освіти НАПН України:

— здійснено моніторингове дослідження та підготовлено інформаційно-аналітичні матеріали щодо функціонування мережі закладів фахової передвищої освіти, надано рекомендації стосовно їх укрупнення, що важливо для післявоєнного відновлення України;

— організовано діяльність експертної робочої групи для збирання статистичної інформації про стан мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

— підготовлено **методичні матеріали щодо розроблення і застосування дистанційних курсів в умовах змішаного навчання** (онлайн тренінг); застосування цифрових технологій у закладах професійної освіти; консультування здобувачів професійної освіти з молодіжного підприємництва у повоєнний період;

Інформаційно-методичні матеріали Інституту професійної освіти НАПН України, представлені на офіційному сайті

— провадиться підготовка нової редакції професійного стандарту «Педагог професійного навчання» (4-14 липня 2022 р.) та розроблення проєкту професійного стандарту за професією «Монтажник систем утеплення будівель», опрацьовано досвід Німеччини щодо змісту професійного профілю за професією «Монтажник систем утеплення будівель»; узагальнено трудові функції таких фахівців у професійному стандарті та конкретизовано їх професійні компетентності (5 липня 2022 р.);

— підготовлено інформацію про використання Російською Федерацією педагогіки й кінематографії як ідеологічної зброї, спрямованої на зомбування дітей, «Виховання як зброя: «Мультіки» для майбутніх окупантів»; серію історико-педагогічних матеріалів «Коріння війни. З чого починаються війни або витоки великоруського шовінізму» для педагогів закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти; серію матеріалів і презентацій «Громадянська освіта» для проведення занять у закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти.

Науковими установами НАПН України систематично організовуються та проводяться науково-практичні заходи (конференції, форуми, круглі столи, вебінари тощо) з проблем функціонування освіти і науки в умовах воєнного стану та перспектив повоєнного відновлення освітньої галузі та розвитку науки.

Вченими *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* розроблено та адаптовано україномовні версії діагностичних методик:

— шкали травматичних подій для журналістів IES-R, реалізація діагностичного інструменту на онлайн-платформі Mindy (член-кор. Л.А. Найдьонова, 6 липня 2022 р.);

— індикаторів і блоку опитувальника для оцінки рівня травматизації і симптомів посттравматичного стресового розладу серед населення України на основі аналізу англійськомовних психодіагностичних шкал PCL C, SPP-25, PSS-14 (член-кор. Л.А. Найдьонова, 14 липня 2022 р.).

3. Системний науково-методичний супровід освіти, співпраця з МОН України та закладами освіти.

3.1. На засіданні Президії НАПН України 21 квітня 2022 р. розглянуто питання «Про співпрацю з Міністерством освіти і науки України в умовах воєнного стану». Члени Президії НАПН України заслухали й обговорили інформацію міністра освіти і науки України Сергія Шкарлета про

діяльність міністерства та співпрацю з НАПН України в умовах воєнного стану.

Президія НАПН України схвалила й висловила підтримку своєчасним комплексним зусиллям МОН України, спрямованим на провадження заходів з посилення ефективності освітньої і наукової діяльності задля прискорення перемоги, функціонування і розвитку науки й освіти, економіки в усіх регіонах країни.

Засідання Президії НАПН України 21 квітня 2022 р.

Президія НАПН України наголосила на подальшій реалізації розпочатих реформ у сфері дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої і вищої освіти та освіти дорослих, розвитку фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок у галузі освіти, педагогіки і психології, окреслених Програмою спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021-2023 роки, в умовах воєнного стану і післявоєнного часу. Зазначено можливість внесення до програми відповідних змін у разі необхідності.

3.2. З метою підвищення якості загальної середньої освіти Національна академія педагогічних наук України започатковує підготовку академічних підручників для базової середньої освіти. За результатами конкурсного відбору підручниками Інституту педагогіки НАПН України для 5 класу з усіх навчальних предметів/інтегрованих курсів (14 найменувань), яким надано гриф МОН України, буде забезпечено освітній процес у 2022/23 навчальному році у закладах загальної середньої освіти.

Програми й підручники, створені вченими Інституту педагогіки НАПН України на виконання заходів з реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», пройшли апробацію в межах інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації

Державного стандарту базової середньої освіти» (наказ МОН України від 2 квітня 2021 р. № 406).

Підручники Інституту педагогіки НАПН України для 5 класу НУШ

Крім того, вчені Інституту педагогіки НАПН України беруть участь у робочих групах МОН України з оновлення змісту навчальних програм (наказ МОН України від 3 червня 2022 р. № 521). Опрацьовано 59 типових освітніх і навчальних програм для 1-2 і 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, а також навчальні програми з історії України та всесвітньої історії (6-11 класи), з основ правознавства (9 клас), громадянської освіти (10 клас), зарубіжної літератури (6-11 класи). Внесено доповнення у частині питань цивільного захисту; посилено аспекти, пов'язані з громадянським і патріотичним вихованням молодших школярів; усунуто невідповідності у зв'язку з агресією Російської Федерації; увиразнено процеси формування української політичної нації, консолідації українського суспільства на сучасному етапі; у цьому контексті додано питання про життя національних меншин; створено окремий блок в програмі 11 класу, присвячений повномасштабній війні РФ проти України (геноцидні дії російської влади проти України; національний опір окупантам; міжнародна підтримка України; введення нових понять «руський мир», «рашизм» тощо).

Також Інститутом педагогіки НАПН України:

- підготовлено та розміщено на сайті інституту і сторінках Facebook навчальні та методичні матеріали для забезпечення освітнього процесу в 1-11 класах закладів загальної середньої освіти;
- здійснюється координаційна робота із учасниками пілотного проекту в 5-х класах Нової української школи;
- узято участь в онлайн засіданнях робочих груп МОН України;
- здійснено консультативно-інформаційну роботу щодо евакуації дітей під державною опікою на Закарпаття;

— узято участь у нараді конкурсної комісії директорату науки та інновацій МОН України з проведення конкурсного відбору проєктів прикладних досліджень щодо розроблення наукових заasad державної політики у сферах освіти і науки;

— здійснено експертизу студентських наукових робіт у рамках Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з методики навчання природничо-математичних дисциплін (2021/22 навчального року);

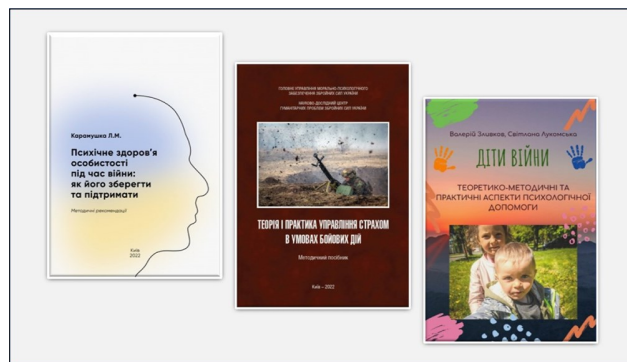
— перекладено з івриту українською мовою плакати для зустрічі й евакуації 150 єврейських дітей-сиріт з будинку-інтернату м. Житомира.

3.3. Вченими НАПН України здійснюється розроблення та видання наукової, навчальної, методичної та практичної продукції з висвітлення питань освітнього та психологічного забезпечення учнів, педагогів, батьків та громадян в умовах війни. Зокрема співробітниками Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України підготовлено:

— методичні рекомендації «Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати» (Карамушка, 2022). Видання присвячено аналізу сутності психічного здоров'я особистості, його структури та значення в умовах війни. Розкрито основні складові психічного здоров'я: протидія стресу, взаємодія із соціальним оточенням, включення в корисну професійну та волонтерську діяльність, здійснення самореалізації. Визначено рівні та форми психологічного втручання для підтримання та збереження психічного здоров'я в умовах війни (особистості, групи, організації та громади). Методичні рекомендації адресовано практичним психологам, керівникам та персоналу волонтерських центрів, а також усім зацікавленим проблемою підтримки та збереження психічного здоров'я в умовах війни;

— методичний посібник «Теорія і практика управління страхом в умовах бойових дій» (Кокун, Мороз, Пішко, & Лозінська, 2022), підготовлений у тісній співпраці з Науково-дослідним центром гуманітарних проблем ЗСУ. У посібнику наведено сучасні теоретичні уявлення про психологію страху, а також практичні рекомендації щодо управління страхом і панікою, оцінки емоційних станів військовослужбовців, пов'язаних з переживанням страху, та надання психологічної допомоги у контролі таких станів. Видання може бути використано в практичній роботі командирів підрозділів, офіцерів, сержантів та психологів в якості додаткового методичного матеріалу з підготовки військових частин (підрозділів) Збройних Сил України до виконання

завдань в умовах реальної небезпеки (в умовах бойових дій);

Видання Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, присвячені питанням психологічної допомоги постраждалим від війни

— посібник «Діти війни: теоретико-методичні і практичні аспекти психологічної допомоги» (Зликов, & Лукомська, 2022), присвячений аналізу сучасних теоретико-методичних і практичних підходів до психологічної допомоги дітям війни. Визначено ключові поняття, впливи війни на психічний стан дітей та підлітків і потенційні ресурси для їх відновлення. Окреслено особливості психосоціальної допомоги та психотерапевтичних втручань (основні моделі допомоги дітям війни, ефективні у різних країнах), а також можливості адаптації зарубіжних методик психосоціальної підтримки дітей війни до реалій України (у тому числі наведено психодіагностичні методики, що багато років використовуються в роботі з дітьми, які зазнали впливів війни і/або змушені були переселитися до безпечних місць із зон активних бойових дій). У посібнику поєднано сучасні теоретичні дослідження та адаптовані авторами практичні методики. Видання адресовано широкому колу практичних психологів, педагогів, соціальних працівників та усіх, хто цікавиться психологічною допомогою дітям в умовах війни;

— науковий журнал «Організаційна психологія. Економічна психологія» за ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки, № 1(25) за 2022 р., в якому опубліковано статті з актуальних психологічних проблем організаційної та економічної психології, зокрема забезпечення психологічного здоров'я персоналу організацій в умовах війни та реабілітації військовослужбовців;

— методичний посібник «Забезпечення психологічної стійкості військовослужбовців в умовах бойових дій» (Кокун, Клочков, Мороз, Пішко, & Лозінська, 2022), підготовлений у тісній співпраці з Науково-дослідним центром гуманітарних проблем Збройних Сил України;

— статтю «Стрес-реактивність військовослужбовців під час підготовки до дислокації в зоні бойових дій», підготовлену за результатами спільних досліджень з військовослужбовцями (Kokun, Pischko, & Lozinska, 2022);

— статтю за результатами наукового дослідження особливостей психологічного стану вимушених переселенців (Карамушка Л. & Карамушка Т., 2022).

Науковцями Інституту педагогіки НАПН України підготовлено збірник наукових праць «Проблеми сучасного підручника» (20 липня 2022 р.).

Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського провадиться активна інформаційно-просвітницька діяльність на вебпорталі установи та на офіційній сторінці у соціальній мережі Facebook під хештегом #працюємо_для_перемоги. Так, розміщено підбірки необхідних освітянам інформаційних матеріалів з питань організації навчального процесу в умовах воєнного стану:

— аналітичний огляд «Інформаційні матеріали щодо захисту української мови» (у віртуальному читальному залі освітянина, рубрика «Освіта і наука в умовах війни»);

— інформаційно-аналітичний огляд головних подій у сфері освіти, науки й культури, висвітлених засобами масової інформації України у травні-червні 2022 р. (уклад. Т.І. Годецька);

— методичний кейс «Українська мова онлайн» для забезпечення розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя та задля сприяння реалізації основних завдань Стратегії популяризування української мови до 2030 року «Сильна мова — успішна держава», забезпечення єднання українського суспільства та зміцнення його української ідентичності, підвищення культури мовлення, поширення знань щодо сучасних змін, які відбулися в українській мові. Методичний кейс містить такі підрозділи:

- Нормативна база.
- Українська мова в бібліотечному просторі.
- Українська мова в науці.
- Навчальні та методичні матеріали.
- Словники, енциклопедії, довідники.
- Українська мова в літературі та мистецтві.
- Платформи, портали, сайти.
- Прислів'я, приказки, цитати.

— оглядове видання «Діяльність НАПН України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти»;

— інформаційний огляд «Психологічна підтримка дітей в умовах війни» (у віртуальному читальному залі освітянина, рубрика «Освіта і наука в умовах війни»;

— інформаційний блок «Вимоги до облаштування бобосховищ та укриттів у закладах освіти»;

— віртуальну виставку-презентацію «Школа в умовах воєнного стану» (добірка корисних інтернет-ресурсів до Дня знань).

3.4. Вчені НАПН України активно реагують на виклики сучасних реалій життя в Україні, пов'язані із воєнним станом та терористичними діями РФ.

В Інституті педагогіки НАПН України:

- підготовлено видання «Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти» за заг. редакцією О.М. Топузова, О.І. Локшиної.

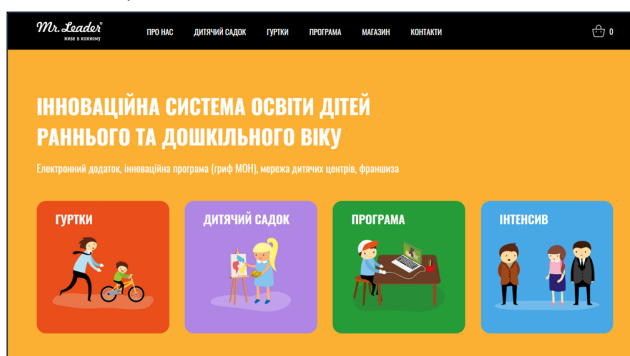
У виданні подано огляд позицій і поглядів міжнародної спільноти з питань функціонування освіти в умовах воєнних дій. Проаналізовано мотиви нищення освіти, безпосередні та довготривалі згубні наслідки цього як для самої освіти, так і для учасників освітнього процесу. З'ясовано орієнтири міжнародних та неурядових організацій щодо забезпечення неперервності освіти в умовах війни та включення біженців і внутрішньо переміщених осіб до навчального процесу; охарактеризовано підтримку Європейського Союзу з інтеграції українських дітей та молоді до систем освіти держав-членів ЄС. Видання розіслано органам державної влади, органам управління освітою, закладам вищої освіти педагогічного напрямку, післядипломної педагогічної освіти та ін. для інформування та можливого використання в роботі і розміщено на сайті Інституту педагогіки НАПН України (Топузов, & Локшина, 2022);

- розроблено методичні рекомендації для пропедевтичного ознайомлення молодших школярів з основами радіаційно-гігієнічної безпеки. Матеріали розміщено на сайті Інституту педагогіки НАПН України (Бібік, & Павлова, 2022) та в групі

відділу початкової освіти ім. О.Я. Савченко у Фейсбуці.

Інститутом проблем виховання НАПН України здійснюється розроблення путівників для батьків, дітей, соціальних педагогів та соціальних працівників щодо зниження рівня тривожності в період бойових дій, допомоги дитині в адаптуванні до умов вимушеного тимчасового переселення, з медіації в умовах війни.

Центром раннього розвитку дитини та дошкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України спільно з МОН України поширено інформацію серед працівників закладів дошкільної освіти про навчальні платформи, платформи для вихователів і батьків для раннього розвитку дитини, зокрема український дитячий садок online Mr. Leader; про корисні ресурси для розваг дітей в укриттях: телеграм-бот «Дитина не сама», телеграм-канали з аудіоказками, платформу інституту когнітивного моделювання «Психологічна підтримка» тощо.

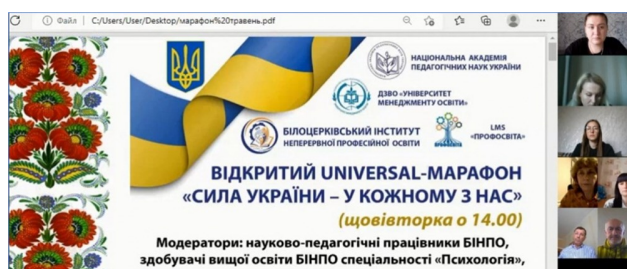
Вебплатформа дитячого садка online Mr. Leader

Науково-педагогічними працівниками ДЗВО «Університет менеджменту освіти»:

— забезпечено організацію освітнього процесу у дистанційному режимі: розміщено навчально-методичні матеріали (презентації лекцій, завдання до практичних та семінарських занять, тестові завдання, теми та матеріали для написання курсових робіт, питання для проведення іспитів та заліків, завдання для проходження всіх видів практики тощо) з дисциплін, що закріплені за кафедрами, на інформаційних інтернет-ресурсах (гугл-класах, чатах навчальних груп тощо) для забезпечення виконання навчальних планів в умовах асинхронного навчання здобувачами усіх курсів, форм та рівнів навчання. Забезпечено науково-методичний та організаційний супровід роботи інститутів університету щодо проведення консультацій працівникам та здобувачам вищої освіти ДЗВО «УМО» з використанням інтернет-

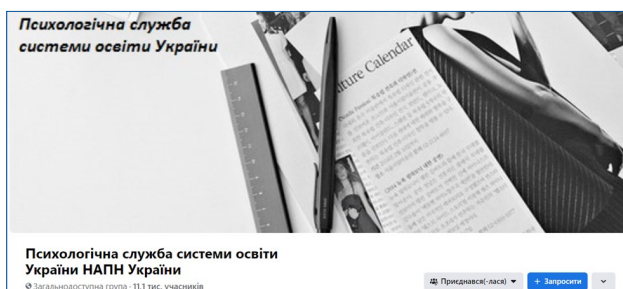
платформ, телефонного зв'язку та соціальних мереж;

— організовано і проведено низку науково-практичних заходів: майстер-клас «Як не піддатися провокації конфліктної поведінки в умовах воєнного стану»; лекцію з елементами тренінгу «Підтримка учнів з особливими освітніми потребами та їхніх батьків у надзвичайних ситуаціях»; тренінг «Психологічна самодопомога під час пандемічної атаки»; майстер-класи «Кризові комунікації в умовах гібридної війни», «Використання казкотерапії для нормалізації емоційного стану дитини в подоланні посттравматичного стресового розладу» та відкриту лекцію «Волонтерство як допомога та самодопомога під час військових дій».

Вебплатформа надання психологічної підтримки Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України

Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи провадиться супровід психологічних служб України. Надано методичну допомогу (онлайн) фахівцям психологічної служби, що працюють з педагогічними працівниками, дітьми та підлітками, які знаходяться у кризовому стані у зв'язку з військовими діями на території України. Забезпечено інформаційне наповнення сторінки Facebook «Психологічна служба системи освіти України» з надання соціально-психологічної допомоги населенню, профілактики емоційного вигорання працівників психологічної служби, надання першої

Facebook-сторінка Психологічної служби системи освіти України розміщує контент, розроблений психологами УНМЦ практичної психології і соціальної роботи

психологічної допомоги тощо, розміщено методичні матеріали та забезпечено науково-методичний супровід практичних психологів і соціальних педагогів у соцмережах (Facebook, Telegram, WhatsApp, Viber, Signal): у групі «Психологічна служба системи освіти України НАПН України», на сторінці «[Всеукраїнська асоціація практикуючих психологів](#)» тощо.

3.5. Проводиться активна підготовка закладів дошкільної, загальної середньої, профільної, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти до початку навчального року в складних умовах воєнного стану.

- НАПН України взято участь у міжнародній серпневій педагогічній науково-практичній конференції «Освіта, освітяни — незламні у війні», 18 серпня 2022 р., м. Буча. На пленарному засіданні з доповіддю «Педагогічна наука для розбудови нової країни» виступив президент НАПН України В.Г. Кремень.

Президент НАПН України В.Г. Кремень на пленарному засіданні конференції «Освіта, освітяни — незламні у війні», 18 серпня 2022 р., м. Буча

У виступі розкрито ключові напрями дослідницької підтримки освітян та практичних дій Міністерства освіти і науки України заради успішного функціонування і подальшої модернізації освіти України в умовах війни. Представлено найбільш вагомий здобутки вчених НАПН України у: дошкільній освіті, зокрема Центру раннього розвитку дитини та дошкільної освіти Інституту проблем виховання; модернізації змісту загальної середньої освіти, що втілюється на основі створених вченими Інституту педагогіки підручників з усіх предметів для 5-го класу; цифровізації освіти, у сфері якої суспільного резонансу набули розробки із застосування хмарних технологій у закладах освіти, використання електронних освітніх цифрових ресурсів, SMART-комплекси для закладів професійної (професійно-технічної) освіти; національно-патріотичному вихованні — за розробленими технологіями, програмами та методичними рекомендаціями дослідників Інституту проблем вихо-

вання; психологічних дослідженнях, які є особливо актуальними для українського суспільства в умовах повномасштабного військового вторгнення; освіті українських дітей за кордоном, що реалізується, зокрема, в межах відкритого за ініціативи Інституту цифровізації освіти Центру дистанційної освіти для українських школярів у м. Варшаві; підвищенні кваліфікації учителів, що здійснюється за відповідними інноваційними освітніми програмами.

Учені НАПН України взяли участь у роботі 12 секційних засідань зазначеної конференції.

- Вченими Інституту педагогіки НАПН України 25 серпня 2022 р. проведено традиційну серпневу конференцію «Учені НАПН України — українським учителям».

Серпнева конференція «Учені НАПН України — українським учителям», 25 серпня 2022 р.

Презентовано рекомендації до нового навчального року для освітян та батьків учнів; матеріали до навчального року, базовані на інноваційному підході, в основі якого системність і цілісність. Учасниками конференції представлено доповіді за найбільш затребуваними нині напрямами: модернізація змісту загальної середньої освіти; соціально-психологічна проблематика дитинства в умовах війни; організація освітнього процесу в 5-6 класах Нової української школи; типові освітні програми для початкової школи в умовах війни; освіта дітей з особливими потребами; дошкільна освіта тощо.

Виступи та матеріали конференції, які стануть у нагоді педагогам-практикам, викладено на сайтах Інституту педагогіки НАПН України, МОН України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

- Проведено інші вебіари, тренінги, спрямовані на вдосконалення освітнього процесу:

- всеукраїнський вебінар «Дистанційне навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах воєнного стану». Освітянам представлено актуальні розробки науковців та практичних працівників в контексті дистанційної

освіти учнів з особливими освітніми потребами, обговорено нагальні питання організації допомоги та підтримки дітей в умовах кризових викликів, надано рекомендації щодо використання корекційних методів, прийомів та сучасних практик дистанційного навчання дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах воєнного стану в країні. Проведений захід сприяв підвищенню фахових знань педагогів, психологів, батьків дітей з особливими освітніми потребами щодо їх підтримки, допомоги та навчання в умовах воєнного стану в країні (Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 16 серпня 2022 р.);

— вебінар «Навчання та розвиток дітей з порушеннями слуху: пріоритети під час війни». Обговорено науково-методичний супровід діяльності спеціальних та інклюзивних закладів освіти для дітей з порушеннями слуху; психологічну підтримку дітей та батьків в умовах війни; основні труднощі у забезпеченні навчання, пов'язані із війною (Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 19 серпня 2022 р.);

Трансляція вебінару на YouTube каналі Інституту

— вебінар для педагогічних працівників «Безпека дітей в умовах воєнного стану» (Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, 22 серпня 2022 р.);

— онлайн-тренінг для педагогів «Емоційна підтримка та професійне зростання педагогів» (Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, 18-19 серпня 2022 р.).

3.6. Задля забезпечення педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти інноваційними освітніми технологіями та методичними рекомендаціями щодо організації навчального процесу, психологічного та соціального супроводу різних категорій учнів, зокрема внутрішньо переміщених осіб та осіб, які перебувають

за межами України, вченими НАПН України організовано і проведено науково-практичні заходи:

— чотириденний освітній марафон практик «Організація освітнього процесу в 5-х класах Нової української школи». Сертифікати про підвищення кваліфікації за результатами марафону видано близько 1 тис. слухачів (Інститут педагогіки НАПН України спільно із Центром професійного розвитку педагогів міста Києва, 4-7 липня 2022 р.);

Інформаційне повідомлення про освітній марафон на сайті Інституту педагогіки НАПН України

— предметний інтенсив «Природнича освітня галузь у 5 класі Нової української школи». Сертифікати видано понад 3 тис. учасників (Інститут педагогіки НАПН України спільно з освітнім проектом «На урок», 7 липня 2022 р.);

— навчання за програмами підвищення кваліфікації вчителів, що викладатимуть у 5-х класах закладів загальної середньої освіти. Сертифікати видано понад 2 тис. слухачів (Інститут педагогіки НАПН України, 11 липня 2022 р.);

— навчання з підвищення професійної компетентності педагогічних працівників, що передбачає серію вебінарів для керівників закладів загальної середньої освіти з питань оцінювання якості освіти; створення цифрового опорного конспекту дистанційного уроку в умовах війни (Інститут педагогіки НАПН України спільно з Управлінням Державної служби якості освіти у Київській області, 1-14 липня 2022 р.);

— круглий стіл у змішаному (офлайн/онлайн) форматі «Забезпечення функціонування державної мови в освітньому процесі: результати I етапу моніторингового дослідження у Київській області» (Інститут педагогіки НАПН України за участі Уповноваженого із захисту державної мови, начальника управління Державної служби якості освіти у Київській області, заступника голови Державної служби якості освіти України, проректора з науково-педагогічної роботи Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 20 липня 2022 р.);

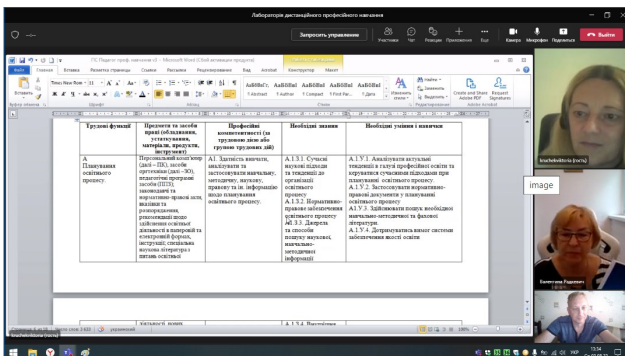

Круглий стіл «Забезпечення функціонування державної мови в освітньому процесі», 20 липня 2022 р.

— тренінг Ради Європи та фонду «Chiricli» за темою «Підвищення навичок проведення моніторингу та збору інформації під час військової агресії РФ в Україні». У рамках тренінгу відвідано центр роботи з українськими переселенцями у Варшаві (Інститут педагогіки НАПН України (проф. Н.І. Богданець-Білокаленко) за участі представника Ради Європи проф. Золи Кондур, 23-24 липня 2022 р.);

— серію вебінарів, започаткованих спільно з Управлінням Державної служби якості освіти у Київській області в межах реалізації програми підвищення професійної компетентності керівників закладів загальної середньої освіти Київщини з проблеми «Самооцінювання закладу загальної середньої освіти як інструмент підвищення якості освіти» (Інститут педагогіки НАПН України, 20, 27 липня 2022 р.);

— засідання робочих груп з розроблення проєктів професійних стандартів «Педагог професійного навчання», «Перукар (перукар-модельєр)», «Манікюрник. Педикюрник». Доповнено професійні компетентності відповідно до трудових функцій; конкретизовано знання, уміння й навички відповідно до Методики розроблення професійних стандартів (Інститут професійної освіти НАПН України, 19-22 липня 2022 р.);

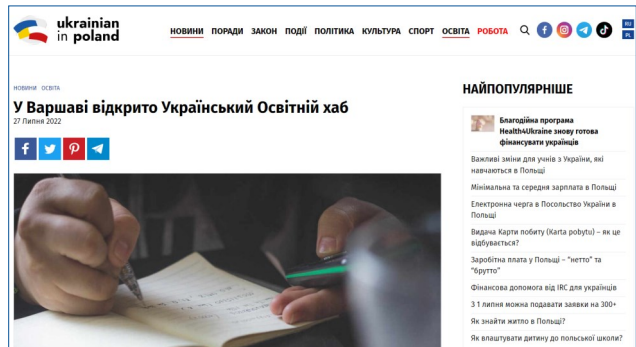

Засідання робочої групи з оновлення професійного стандарту «Педагог професійного навчання»

— навчальний візит групи директорів закладів загальної середньої освіти м. Львова до Центру

професійно-технічної підготовки № 1 м. Варшави (<https://www.ckzwaw.pl/>), організований вченими Інституту цифровізації освіти НАПН України. Освітняни отримали інформацію щодо ефективних підходів до профорієнтації школярів, кваліфікаційних професійних курсів для дорослих, дуальної системи навчання, що включає навчання в технікумах та проходження практики в тренувальних центрах або на підприємствах, з якими укладено угоди щодо проходження практики учнями (25 липня 2022 р.);

— участь у відкритті Українського освітнього Халу в м. Варшаві. Хаб сприятиме працевлаштуванню українців, допоможе покращити професійні навички, рівень володіння мовами, надасть психологічну підтримку, допоможе краще зрозуміти культуру та інтегруватися у Польщі (Інститут цифровізації освіти НАПН України (І.В. Іванюк), 25 липня 2022 р.);

Інформація про відкриття освітнього халу на вебпорталі «Українці в Польщі»

— вебінар «Дуальне навчання в закладах вищої освіти. Досвід Німеччини». Визначено особливості організаційної структури дуального навчання на прикладі досвіду Освітнього центру економіки землі Мекленбург-Передня Померанія (Інститут професійної освіти НАПН України, 21-22 липня 2022 р.);

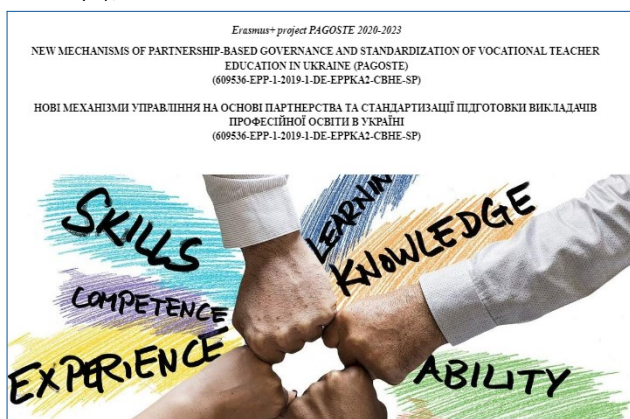
— вебінар «Використання освітніх онлайн-платформ для коледжів та університетів: Udemu». В інформуванні про унікальні можливості безкоштовного використання найбільшої освітньої онлайн-платформи Udemu для ефективної організації навчального процесу взяли участь педагогічні та науково-педагогічні працівники ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Студентам, аспірантам і науково-педагогічним працівникам ДЗВО «Університет менеджменту освіти» створено доступ до курсів від Udemu (22 липня 2022 р.);

— круглий стіл з міжнародною участю «Мир, безпека, освіта», присвячений Дню українських

миротворців та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН (Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (член-кор. Л.Б. Лук'янова), 15 липня 2022 р.);

— зустріч методологічної групи з впровадження всеукраїнського експерименту «Формування гуманістичних відносин між учасниками освітнього процесу шляхом впровадження моделі «Мирна школа» (Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи НАПН України (член-кор. В.Г Панок та ін.), 20, 27 липня 2022 р.);

— онлайн зустріч учасників проекту Erasmus+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE)» (Інститут професійної освіти НАПН України, 20-21 липня 2022 р.);

Проект Erasmus+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE)»

— участь у міжнародній конференції «A cultural relations response to the war in Ukraine», що відбулася в Лондоні за ініціативи Британської Ради за участі українських і британських експертів. Під час свого виступу в рамках робочої групи «Вища освіта, наука та дослідження» член-кор. С.А. Калашнікова наголосила на ролі університетів у післявоєнному відновленні України та до пріоритетів україно-британської співпраці за цим напрямом віднесла наступні: згуртування суспільства та розбудова довіри; civic university (громадянський університет) та залучення громади; об'єднання університетів і управління змінами; university leadership transition та trust-based university governance (перехід до керівництва та управління університетом на основі довіри) (Інститут вищої освіти НАПН України, 1 липня 2022 р.);

Учасники міжнародної конференції «A cultural relations response to the war in Ukraine», 1 липня 2022 р., м. Лондон

— спільний захід «International Contact Webinar: Supporting Ukraine in Higher Education», проведений з метою налагодження та посилення співпраці між українськими та європейськими університетами за участі понад 250 фахівців з 25 країн, з яких близько 120 — з українських ЗВО (Інститут вищої освіти НАПН України, докт. пед. наук Ж.В. Таланова), Міністерство освіти і науки України, Національний Еразмус+ офіс в Україні, European Association for International Education, German-Ukrainian Academic Society, Leibniz University Hannover, Erasmus Student Network Ukraine, Представництво Європейського Союзу в Україні, Національні Еразмус+ Агентства країн-членів Програми ЄС Еразмус+, 7 липня 2022 р.);

— участь у панельній дискусії «Even as the artillery shells fall, Ukrainian higher education continues its work: Teaching and learning in times of war» («Незважаючи на артилерійські обстріли, українська вища освіта працює: викладання та навчання під час війни») Міжнародної конференції «Advance HE Teaching and Learning Conference» (Інститут вищої освіти НАПН України, докт. з держ. управління О.Ю. Оржель, канд. політ. наук К.А. Трима), м. Ньюкасл, Велика Британія, 5-7 липня 2022 р., <https://bit.ly/3RFwgaL>);

— воркшоп «Цифровізація викладання STEM-предметів» у межах українсько-австрійського проекту «Цифровізація викладання», організованого Аташе з питань освіти Посольства Австрійської Республіки в Україні, Уповноваженим з питань освіти Міністерства освіти, науки та досліджень Австрії Домініком Айзенманном та ОeAD (Австрійською службою міжнародної співпраці в галузі освіти і досліджень) (ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 6 липня 2022 р.);

— участь у міжнародній програмі «Єднання та підтримка українського громадянського суспільс-

тва під час війни» («Connecting and Supporting Ukrainian Civil Society in Time of War») (Інститут вищої освіти НАПН України, докт. з держ. управління О.Ю. Оржель), м. Зальцбург, Австрія, 11-15 липня 2022 р.,);

Учасники міжнародної програми «Connecting and Supporting Ukrainian Civil Society in Time of War», 11-15 липня 2022 р., м. Зальцбург, Австрія

— участь у Всеукраїнській онлайн-конференції «Плекаймо українську ідентичність» на національній освітній платформі «Всеосвіта» (Інститут проблем виховання НАПН України (акад. І.Д. Бех та ін.), 7 липня 2022 р., <https://bit.ly/3aHZ55V>);

— вебінар «Партнерська взаємодія наукової установи і закладу фахової передвищої освіти: досвід співпраці ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України і Бердичівського фахового коледжу». Під час вебінару розглянуто проблеми трансформаційних змін у системі професійної підготовки майбутніх педагогів в умовах воєнного стану; перспективи проведення спільних науково-методичних семінарів, науково-практичних конференцій, круглих столів за участю науковців, викладачів, методистів і учителів; організації стажування викладацького та методичного складу коледжу; узгодження питань залучення наукових співробітників Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України до проведення гостьових лекцій у процесі викладання фахових дисциплін; надання науково-методичної та інформаційної підтримки колективу викладачів коледжу з проблем проведення різних видів практики; надання допомоги у впровадженні в освітній процес коледжу інноваційних технологій навчання (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 13 липня 2022 р.);

— вебінар «Співвідношення професійних кваліфікацій та рівнів Національної рамки кваліфікацій в професійних стандартах. Практичний кейс». Обговорено способи співвіднесення рівня професійної кваліфікації в межах професійного стандар-

ту з рівнем Національної рамки кваліфікацій (НРК); набуття навичок щодо практичного визначення рівня НРК для професійної кваліфікації на практичних кейсах 3-ма способами (Інститут професійної освіти НАПН України, 5 липня, 2022 р.);

— міжнародна літня наукова онлайн-школа «Адаптивні процеси в освіті», у ході роботи якої здійснено обмін досвідом щодо роботи наукових шкіл ЗВО, інтерактивні зустрічі за інтересами з розроблення інноваційних ідей в дисертаційних дослідженнях, проведено наукові зустрічі з представниками зарубіжжя, обговорення актуальних питань розвитку адаптивного управління в умовах трансформаційних процесів в освіті (ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Інститут професійної освіти НАПН України, 5-6 липня, 2022 р.);

— онлайн-семінар для вчителів української мови закладів загальної середньої освіти Київської області за темою «Навчання української мови в Новій українській школі: компетентнісний вимір» (Інститут педагогіки НАПН України, Управління Державної служби якості освіти у Київській області, 4 серпня 2022 р.);

— практичні онлайн заняття «Як відрізнити факт від судження», 4 серпня 2022 р.; «Методика проведення онлайн вправ з розвитку критичного мислення підлітків», 11 серпня 2022 р. для вчителів — учасників освітнього міжнародного британсько-українського проекту «Education. Not war», який реалізує GAP UK у співпраці з вчителями України (Інститут педагогіки НАПН України);

— вебінар для вчителів математики «Оцінювання в 5 класах НУШ. Освітня галузь: математична» за участі близько 550 учителів. Переглянули її запис ще 440 педагогів (НАПН України, Центр професійного розвитку педагогів м. Києва, 10 серпня 2022 р.,);

Онлайн трансляція вебінару «Оцінювання в 5 класах НУШ. Освітня галузь: математична», 10 серпня 2022 р., м. Київ

— онлайн-семінар «Оцінювання навчальних досягнень учнів 5 класів на уроках української мови у Новій українській школі» (Інститут педаго-

гіки НАПН України, Управління Державної служби якості освіти у Київській області, 11 серпня 2022 р.);

— всеукраїнський науково-методичний семінар «Особливості впровадження модельних програм для учнів 5 класу Нової української школи» (для методистів інститутів післядипломної педагогічної освіти, директорів, заступників директорів з навчально-виховної роботи, педагогічних працівників, які викладають предмети духовно-морального спрямування закладів загальної середньої освіти) (Інститут педагогіки НАПН України, 10 серпня 2022 р.);

— вебінар «Об'єднані спільною ідеєю: взаємодія закладів вищої освіти і наукових установ», у ході якого обговорено низку питань щодо перспектив подальшої дослідницької, освітньої, просвітницької взаємодії. Закцентовано увагу на необхідності підготовки міжнародної колективної монографії «Розвиток сучасної мистецько-педагогічної освіти: національний і європейський контекст», у якій будуть представлені проблеми теорії і практики мистецько-педагогічної освіти в Україні та зарубіжжі з урахуванням євроінтеграційних процесів. Окреслено перспективи співпраці на вересень-грудень 2022 р. з урахуванням запитів викладачів, дослідників, здобувачів освіти: у співпраці із Всеукраїнським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка проведення циклу лекцій «Цвіт української педагогіки — сучасне і минуле» із залученням відомих українських дослідників у сфері історії української педагогічної думки, культури, історії; продовження циклу вебінарів у межах регіонального експерименту з проблеми «Технології професійного розвитку педагога в умовах неформальної освіти» (2022-2024 рр.), зокрема щодо використання потенціалу української фольклористики в сучасній освітній практиці, специфіки використання інноваційних освітніх технологій в умовах формальної і неформальної освіти (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Інститут проблем виховання НАПН України, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Херсонський державний університет, Педагогічний фаховий коледж Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, 4 серпня 2022 р., <https://bit.ly/3bQcSYu>);

— конференція аналітичних спільнот «Освіта: крос-секторальне обговорення візій післявоєнного розвитку галузі. Спільна платформа НАУКМА та УКУ» за участі радника дирекції Інституту вищої

освіти НАПН України, члена-кор. С.А. Калашнікової (9 серпня 2022 р.);

— вебінар «Українського цвіту по всьому світу: консолідація українців в умовах російської агресії». Основні напрями роботи: допомога українців світу Україні в умовах повномасштабної російської збройної агресії; культурні й освітні осередки зарубіжжя: досвід і перспективи співпраці з Україною; культуротворча, націєзберігаюча місія діалогу українців України і зарубіжжя (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, ГС Українська асоціація освіти дорослих, Товариство зв'язків з українцями за межами України «Україна — Світ», Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Конгрес української інтелігенції, 17 серпня 2022 р.);

Учасники вебінару «Українського цвіту по всьому світу: консолідація українців в умовах російської агресії», 17 серпня 2022 р., м. Київ

— онлайн-зустріч з обдарованими дітьми, які стали дітьми війни (Київ, Гостомель, Ірпінь, Буча, Маріуполь, Херсон) в рамках проекту «Діти — Війна — Україна». Основні напрями роботи: створення культурно-освітнього простору для дітей, які стали «дітьми війни», для неформального спілкування (розвиток культури мовлення — радість спілкування), освіти (удосконалення знань державної мови та історії України на прикладах художньої літератури, мистецтва та історичних документів) і культурних розваг (розвиток творчих здібностей дітей — складання фанфіків до прочитаних книг, написання віршів, нарисів, оповідань, створення музичних композицій та ілюстрацій/малюнків) (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Київське міське об'єднання громадської організації «Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка», Гостомельська ОТГ, Центральна бібліотека Солом'янки, Гімназія-інтернат № 13 м. Києва за підтримки українців з Торонто (Олена Поліщук, Канада), Хорватії (Олена Дибя), Німеч-

чини (Світлана Мелобенська), 15 серпня 2022 р., <https://bit.ly/3AQLcFS>;

— вебінар «Робота з українськими біженцями. Практичний досвід» в межах проекту Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України «Психологічні сили України». Основні напрями роботи: визначення специфіки роботи з українськими біженцями, обговорення практичних рекомендацій щодо такої роботи, опрацювання інструментарію для роботи з біженцями; оволодіння досвідом роботи з переселенцями та можливостями відновлення своїх сил; знайомство з методами захисту від вікарних травм, а також особливостями дистанційної роботи. Результативність заходу: обмін досвідом психологічної роботи з українськими біженцями, напрацювання специфічних навичок такої роботи відповідно до практичних рекомендацій (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 17 серпня 2022 р.);

Анонс вебінару «Робота з українськими біженцями. Практичний досвід» у мережі Facebook

— всеукраїнський вебінар «Дистанційне навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах воєнного стану», у ході якого освітянам представлено актуальні розробки науковців та практичних працівників у контексті дистанційного навчання учнів з особливими освітніми потребами, обговорено нагальні питання організації допомоги та підтримки дітей в умовах кризових викликів, надано рекомендації щодо використання корекційних методів, прийомів та сучасних практик дистанційного навчання дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах воєнного стану в країні. Проведений захід сприяв підвищенню фахових знань педагогів, психологів, батьків дітей з особливими освітніми потребами щодо їх підтримки, допомоги та навчання в умовах воєнного стану в країні (Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 16 серпня 2022 р.);

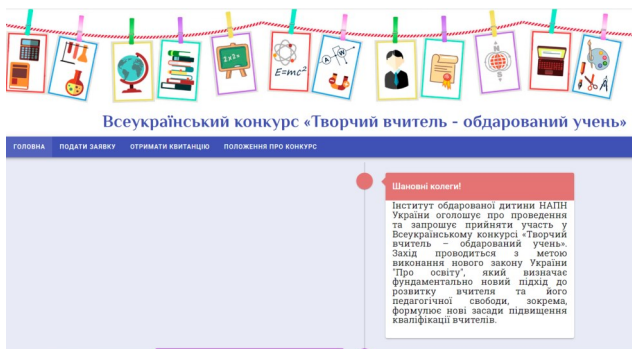
— вебінар для педагогічних працівників «Безпека дітей в умовах воєнного стану» (Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, 22 серпня 2022 р.);

— онлайн-тренінг для педагогів «Емоційна підтримка та професійне зростання педагогів» (Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, 18-19 серпня 2022 р.).

Відділом підтримки обдарованості Інституту обдарованої дитини НАПН України з червня по жовтень 2022 р. здійснюється організаційний та методичний супровід:

— Всеукраїнського конкурсу-рейтингу закладів загальної середньої освіти «Школа — джерело талантів». Головна мета та завдання конкурсу — створення розвиненої всеукраїнської мережі закладів освіти по роботі з обдарованими дітьми, підвищення ролі та статусу творчих педагогічних колективів та закладів в суспільстві; виявлення закладів освіти, в яких проводиться активна, систематична робота з обдарованими дітьми та молоддю; аналіз стану роботи з обдарованими дітьми та молоддю в закладах освіти України; створення відкритого інноваційного освітнього простору по роботі з обдарованими дітьми та молоддю; підвищення престижу закладів освіти, мотивації до використання сучасних засобів та форм навчання в практиці при роботі з обдарованими дітьми та молоддю;

— X Всеукраїнського конкурсу «Творчий вчитель — обдарований учень», головна мета якого — створення умов для творчої самореалізації освітян, поширення їх інноваційного досвіду щодо впровадження в практику особистісно орієнтованих, практико спрямованих, компетентнісних підходів до освіти обдарованих дітей та молоді,

Вебпортал Всеукраїнського конкурсу «Творчий вчитель — обдарований учень»

ідей STEM-освіти та спеціалізованої освіти наукового спрямування; підвищення ролі та статусу

творчих педагогів в педагогічних колективах і державі в цілому.

Вчені Інституту педагогіки НАПН України інтенсивно працюють у робочих групах Міністерства освіти і науки України з розроблення нормативних документів для організації освітнього процесу в умовах воєнного стану.

18 серпня 2022 р. в Інституті вищої освіти НАПН України відбувся круглий стіл «Вища освіта в Плані відновлення України: методологічний аспект», організований спільно з Національним Еразмус+ офісом в Україні та Національними експертами з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+. В обговоренні проблем відновлення та розвитку вищої освіти в умовах євроінтеграції та відновлення України взяли участь понад 60 учасників — представники закладів вищої освіти і наукових установ та проєктів Еразмус+, Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, Міністерства освіти і науки України, Національного агентства кваліфікацій, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Національної академії педагогічних наук України, національні експерти з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+.

Круглий стіл «Вища освіта в Плані відновлення України: методологічний аспект», 18 серпня 2022 р.

Білоцерківським інститутом неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України проведено онлайн-нараду «Особливості прийому на навчання для здобуття фахової передвищої та вищої освіти у 2022 році» проректорів (заступників директорів), відповідальних за організацію освітнього процесу в закладах, що здійснюють підготовку за освітніми ступенями фахового молодшого бакалавра, молодшого бакалавра, бакалавра, магістра усіх форм власності та сфер управління. Роз'яснено ключові аспекти проєкту наказу МОН України «Про внесення змін до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році», особливості прийому на навчання осіб, які проживають на

окупованих та особливо небезпечних територіях України, обговорено поточний стан реєстрації вступників для складання магістерського тесту навчальної компетентності.

4. Експертна діяльність

Результати наукових досліджень систематично використовуються при підготовці нормативно-правових документів з питань регулювання державної освітньої політики. Зокрема, надано пропозиції та інформаційно-аналітичні матеріали до:

— проєкту рішення Ради національної безпеки і оборони України стосовно характеристики системи освіти як найбільшої і найважливішої гуманітарної сфери України, проблем і завдань підвищення потенціалу системи освіти в умовах сучасних викликів, роботи НАПН України з посилення потенціалу сфери освіти в умовах воєнного стану та для післявоєнного відновлення країни (лист НАПН України від 08 серпня 2022 р. № 2-6/191). До засідання 10 серпня 2022 р. РНБО України для розгляду питання «Про стан готовності системи освіти до протидії та подолання реальних і потенційних загроз національній безпеці та національним інтересам України в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів» залучений як член робочої групи перший віцепрезидент НАПН України, акад. В.І. Луговий;

— МОН України щодо Національної декларації про готовність до трансформації освіти для представлення її на Саміті з питань трансформації освіти, що відбудеться у вересні 2022 р. (штаб-квартира ООН, м. Нью-Йорк) (лист НАПН України від 13 червня 2022 р. № 2-6/135).

За запитом МОН України вчені НАПН України взяли участь у підготовці експертно-аналітичних матеріалів академії для складання (заповнення) розділу 25 «Наука і дослідження» анкети (опитувальника) Єврокомісії щодо вступу України в ЄС.

Анкета Єврокомісії та відповіді на неї для набуття Україною статусу кандидата в ЄС

Відповідні матеріали направлені МОН України і враховані при опрацюванні анкети. 23 червня 2022 р. Україні надано статус кандидата на вступ в Євросоюз, що стало сильним сигналом її підтримки європейськими партнерами.

Інститутом педагогіки НАПН України проведено експертизу модельної програми для 5-6 класів з інтегрованого мовно-літературного курсу для 5-6 класів у межах експертної групи з української мови (наказ МОН від 22 січня 2021 р. № 95 (у редакції наказу МОН від 17 серпня 2021 р. № 912 відповідно до Порядку надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2020 р. № 931)).

5. Психологічний супровід освітянської спільноти, надання психологічної підтримки населенню в кризових умовах.

Психологічний супровід освіти науковими установами НАПН України

Вченими Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України дистанційно та в режимі реального часу здійснюються:

- психологічна підтримка цивільного населення, консультації, супроводження кризових станів;
- перша психологічна допомога в екстремальних ситуаціях; психологічний супровід перебування населення в бомбосховищах, укриттях, під час евакуації;
- психологічна допомога переселенцям;
- психологічна допомога у подоланні стресу, психологічної травми;
- психологічна допомога батькам дітей дошкільного віку тощо;
- робота працівників у психологічних центрах територіальних громад Київської області (м. Буча, м. Богуслав, м. Бровари, м. Заліське, м. Музичі тощо) та інших міст України (м. Кам'янець-Подільський, м. Львів та ін.);
- психологічна підтримка військовослужбовців, зокрема, на інтернет-ресурсах інституту, сторінці у Facebook поширено розробки щодо пси-

хологічної допомоги військовослужбовцям та забезпечення їх стресостійкості в умовах бойових дій;

- методичний супровід Всеукраїнського телефону психологічної кризової допомоги для населення України;

- реалізація проекту «Служба психосоціальної підтримки сімей військовослужбовців» (навчальні зустрічі та дебрифінги для консультантів телефонної лінії і ведучих груп підтримки для дружин та матерів військовослужбовців);

- онлайн-зустрічі «Організація соціально-психологічної підтримки родин зниклих безвісти, полонених та звільнених з полону» за участю представників Збройних Сил України, Мінреінтеграції України, народних депутатів та громадських організацій;

- супервізії для фахівців, які працюють з постраждалими від травм війни в проекті «Арттерапія під час війни: допомога фахівцям»; майстер-класи для вчителів з основ самопомоги і психологів з кризової інтервенції;

- 13 липня 2022 р. у м. Вайлерсвісті (Німеччина) розпочато роботу нової групи психологічної підтримки (в офлайн режимі) для жінок, які опинились в Німеччині внаслідок війни, в рамках благодійного проекту «Соціально-психологічна підтримка українців в Німеччині» (керівник проекту — докт. психол. наук О.В. Креденцер).

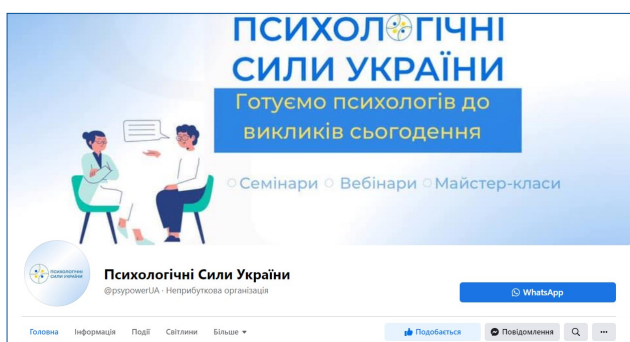
Науковцями Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України:

- розроблено рекомендації щодо самоаналізу власного психологічного стану в умовах воєнного стану в Україні та пам'ятку самопомоги; взято участь у засіданні інтерв'їзійної групи для психологічної служби системи освіти м. Києва «Психологічна підтримка в кризовій ситуації» та у роботі групи психологічної стабілізації та взаємопідтримки, семінарах Всеукраїнської арттерапевтичної асоціації; пройдено експрес-навчання роботі з гострою травмою у фахівців Consonance Therapy Institute (м. Варшава, Польща);

- членами Психологічного консультативно-тренінгового центру інституту надано психологічні онлайн консультації різним категоріям населення в умовах війни, зокрема здійснено супервізію психологів, які працюють в умовах військових дій, надано психологічну допомогу бійцям ЗСУ та їхнім сім'ям, психологічну підтримку мирному населенню, яке зазнало психотравм у період війни, психологічну допомогу волонтерам

м. Кам'янця-Подільського, які працюють з евакуйованими з міст Бучі, Броварів, Херсону;

— реалізується проєкт «Психологічні Сили України» з надання психологічної допомоги: супервізія психологів, які працюють в умовах війни; психологічна допомога бійцям ЗСУ та їхнім сім'ям; психологічна підтримка мирного населення, яке зазнало психотравм у період війни; розроблення і реалізація програми психологічної реабілітації найбільш постраждалих категорій населення; підтримка ініціативи Української студентської ліги у м. Дніпрі, яка організувала реабілітаційний табір для дітей-переселенців, придбання товарів для спорту та творчості для першої зміни дітей;

Офіційна сторінка проєкту «Психологічні Сили України» у мережі Facebook

— проведено профорієнтаційну діагностику та консультування за запитом, надається безкоштовна психологічна допомога за напрямом «професійна орієнтація населення» в межах діяльності психологічного консультативно-тренінгового центру інституту;

— організовано **цикл психологічних семінарів** для педагогічних працівників-переселенців з України, які у зв'язку з війною вимушено переїхали до Німеччини, в межах волонтерського проєкту «Психологічні Сили України», що реалізується

Анонс циклу психологічних семінарів для вимушених переселенців у мережі Facebook

під егідою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Презентовано застосування різних способів пошуку внутрішніх особистісних ресурсів для виходу із складних ситуацій, у яких побували переміщені особи; різних психологічних методик та вправ, зокрема арт-терапевтичних технік тощо; проведено заходи із психологічної допомоги та адаптації до нової реальності для тих, хто приїхав з Маріуполя і втратив житло та все своє майно (з 1 по 8 серпня 2022 р.);

— проведено вебінар «Прийняття рішень в ситуації війни: в консультуванні, в професійному самовизначенні, в особистій ситуації» в рамках проєкту «Психологічні Сили України» під егідою інституту. Обговорено тему життя і роботи в ситуації невизначеності, в якій знаходиться як психолог, так і його клієнти, розглянуто й відпрацьовано практичні питання: «Як працювати з людиною, у якої закінчився ресурс здатності виконувати бойові дії (воювати), і які методики можна використовувати, щоб швидко поставити військового в стрій, як часто можна цю методику використовувати?», «Як психологу працювати із запитом, що резонують з його власними переживаннями (невизначеність щодо майбутнього, еміграція, розлука з чоловіком...)?», «Який метод є найбільш ефективним для формування толерантності до невизначеності?» тощо (9 серпня 2022 р.);

— проведено майстер-клас для внутрішньо переміщених осіб «Практика надання психологічної самопомоги та професійна самозайнятість як запобіжник втрати сенсів та опору труднощам внутрішньо переміщених осіб у період воєнного стану». Опрацьовано техніки психологічної самопомоги: «Квадратне дихання», «Зосередженість на тому, на що маю вплив», «Речі, які приносять позитивні емоції»; висвітлено алгоритм професійної самозайнятості (нова робота, волонтерство, перехід на дистанційну форму роботи); проведено обмін досвідом подолання труднощів у період тимчасового переселення; досвідом психологічної самопомоги, ознайомленого з техніками психологічної самопомоги; опрацьовано алгоритм та можливі напрями професійної самозайнятості (10 серпня 2022 р., Вище професійне училище № 20, м. Львів).

Вченими Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України проведено онлайн круглий стіл, тренінг для фахівців та батьків щодо психологічної підтримки дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану. Вчені залучені до розроблен-

ня контенту телеграм-каналу «Підтримай дитину», який підтримується МОН України, опублікований на його платформі та має вже понад 13 тис. читачів.

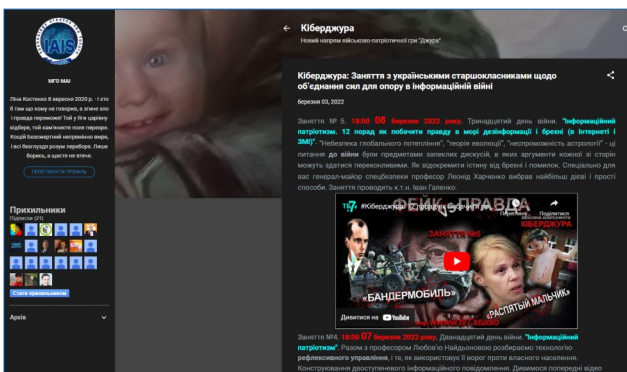
Здійснюється робота психологічного тренінгового центру інституту. Проведено п'ять засідань щодо оцінки психічного стану дітей з особливими освітніми потребами, які отримали травмівний досвід, перебуваючи у зоні бойових дій. Також проводяться безкоштовні онлайн консультації з фахівцями, надано поради щодо стабілізації стану дитини, рекомендації щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами;

Проведено 25 консультацій за «телефоном довіри» родин дітей з особливими освітніми потребами, які були вимушено переселені, зокрема щодо соціалізації дитини в нових колективах, онлайн занять щодо корекції розвитку та поведінки дитини в родині. Надано практичні рекомендації щодо психолого-педагогічної підтримки дітей з ООП у воєнний час.

Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України розроблено, організовано та проведено:

— заняття «Ментальне здоров'я» для трьох груп дітей 1-5 класів, 6-7 класів, 8 класу і старших (різновікових) в «Науковому ліцеї Чурюмова» (<https://cigs.com.ua/>), рекомендованому МОН України для дистанційного навчання;

— п'ять занять з інформаційного патріотизму та єднання проти інформаційної війни для підлітків спільно з проектом «Кіберджура»;

Відео трансляції занять з інформаційного патріотизму у блозі «Кіберджура»

— екстрену медіапсихологічну експертизу і коригування Всеукраїнського розкладу Всеукраїнської школи онлайн МОН України (зняття ретравматичного відеоматеріалу з розкладу);

— психологічні хвилинки для Всеукраїнської школи онлайн, рекомендовані для двох вікових категорій — дітей (початкова школа) і підлітків (базова і профільна середня школа);

— методичні консультації (в онлайн-режимі) щодо застосування арттерапії в роботі з травмою;

— психоедукацію населення (Хмельницька обл.) щодо вияву конформізму, групових упереджень, авторитарної особистості та інших соціально-психологічних джерел фашизму та рашизму в сучасному світі;

— супервізії для психологів, які працюють на гарячій лінії психологічної допомоги та тренінг «Як працювати на онлайн гарячій лінії психологічної допомоги» для психологів Консультаційного центру Національної психологічної асоціації України;

— вебінар для вчителів «Психологічна підтримка учнів та організація навчання під час війни», присвячений психологічній підтримці учнів на онлайн-уроках;

— два ефіри «Як долати паніку: техніки емоційної саморегуляції» (26 лютого 2022 р.) та «Техніка BASIC Ph» для стабілізації емоційного стану» (27 лютого 2022 р.) спільно з Радою молодих вчених при МОН України;

— вебінари щодо технік емоційної саморегуляції в умовах війни для групи пластунів і їх батьків (близько 70 осіб) та для компанії програмістів (близько 40 осіб);

— розроблення методології та супервізії за результатами дослідження психологічного благополуччя, рівня травматизації і прояву симптомів посттравматичного стресового розладу в умовах повномасштабного вторгнення серед міського населення України (спільно з благодійним фондом «Mindy»);

— опитування українських громадян, що тимчасово проживають у Польщі, та членів приймаючих громад у спільному проекті з Інститутом психології Польської академії наук «Дослідження особливостей спілкування мігрантів: оцінка ефекту співприсутності» (опитано 226 осіб у 14 населених пунктах, дослідження триває);

— розроблення програми психологічної реабілітації волонтерів і учасників бойових дій, ветеранів ЗСУ у Швейцарії (м. Фрібурґ) в рамках співпраці у проекті громадської організації «Епоха свідомості» (м. Чернігів);

— низку психологічних заходів: арттерапевтичних занять для дітей та дорослих, які сприяли адаптації учасників, пошуку додаткових ресурсів для психологічного відновлення; семінар з курсу «Робота з травмами війни в транзактному аналізі»; заняття з психосоціальної підтримки дорослих та підлітків; семінар «Особливості прояву вікових криз у підлітків в умовах війни»;

зустріч з батьками-учасниками проекту «Право бути щасливими»; інтерв'їзійну групу «Особливості групової динаміки у підліткових групах»; індивідуальні супервізії для психологів проекту «Право бути щасливими» та благодійного фонду «Блакитний птах»;

На психологічному занятті проекту «Право бути щасливим»

— курси підготовки інструкторів з першої психологічної допомоги та відновлення для ТрО «Північ» у співпраці з всеукраїнською громадською організацією «Арт-терапевтична асоціація» (О.Л. Вознесенська, 4-7 липня 2022 р.);

— заходи в рамках проекту «Служба психосоціальної підтримки сімей військовослужбовців»: організація роботи гарячої лінії психосоціальної підтримки; навчальні зустрічі та дебрифінги для консультантів телефонної лінії і ведучих груп підтримки дружин та матерів військовослужбовців; організація груп підтримки дружин і матерів військовослужбовців та родичів військовослужбовців, з якими втрачено зв'язок (Н.Ф. Умеренкова, 4-14 липня 2022 р.);

— навчання консультантів телефонних ліній психологічної підтримки родин військовослужбовців у співпраці з ГО «Громадський рух «Жіноча Сила України» та NATAL's Helpline, провідної ізраїльської організації у сфері надання психологічної допомоги (Н.Ф. Умеренкова, Н.Л. Дятел, 5 липня 2022 р.);

— арт-терапевтичне заняття для дітей «З дякою до Воїнів ЗСУ». В межах практики діти створювали листи та малюнки з відображенням їхньої вдячності військовим, які захищають Україну (М.Ю. Сидоркіна, 8 липня 2022 р., Вища духовна семінарія Вармінської митрополії «Госіанум», м. Ольштин);

— захід психологічної підтримки «Мир в душі» для людей старшого віку, тимчасово переміщених осіб та людей, які потребують емоційної підтримки через стрес / емоційне виснаження, тривогу у зв'язку з війною (<https://bit.ly/3RKIQH4>). Під

час благодійного театрального психологічного перформансу Київського плейбек-театру «Дежа вю плюс» спільно з мешканцями Дніпровського району м. Києва, які отримують гуманітарну допомогу, та іншими глядачами вистави опрацьовано деякі негативні емоції учасників, покращено морально-психологічний стан і згуртованість, підтримано віру в перемогу та насаджено для забезпечення мирного життя на індивідуальному рівні та на рівні територіальної громади (В.В. Савінов, 11 липня 2022 р.);

— тренінгові заняття та консультації психолога в межах проекту «Право бути щасливими» для родин внутрішньо переміщених осіб (ВПО) з Маріуполя, Нової Каховки та Києва, інтерв'їзійна група «Робота з сумом та страхами», заняття з психосоціальної підтримки для підлітків та дорослих ВПО, інтерв'їзійна група «Робота з родинами та складними історіями» для психологів (О.Т. Плетка, центр ЯРМІЗ, м. Київ, 15, 20, 21, 27 липня 2022 р.);

— консультативну допомогу психологам-волонтерам в рамках діяльності міжнародного сайту «Психологічна допомога онлайн» (<http://pidtrimka.online>);

— тижневий експрес-курс підготовки інструкторів з першої психологічної допомоги та відновлення Сил територіальної оборони Збройних Сил України (В.В. Савінов, 18-22 липня 2022 р.);

— психосоціальну підтримку родин, що постраждали внаслідок повномасштабного вторгнення РФ, за програмою «Діти України» в межах проекту «Право бути щасливими». Проведено психологічний перформанс Київського плейбек-театру «Дежа вю плюс» спільно з учасниками програми «Діти України» — вимушеними переселенцями з Маріуполя, Нової Каховки, Києва та ін., а саме організацію розповідей ними особистих історій та втілення їх плейбек-акторами на сцені (в результаті перформансу опрацьовано деякі негативні психологічні стани та історії учасників, підтримано мотивацію до активного життя після втрати близьких, вимушеного переселення, психологічно важких стосунків тощо) (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Центр реабілітації та реадaptaції учасників АТО/ООС та їх родин «ЯРМІЗ» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та European Union in Ukraine);

— тренінгові групи з розвитку резильєнтності (стійкості) в рамках проекту, спрямованому на відновлення населення, постраждалого під час

війни (О.М. Скар, з 1 по 11 серпня 2022 р., Івано-Франківська обл.);

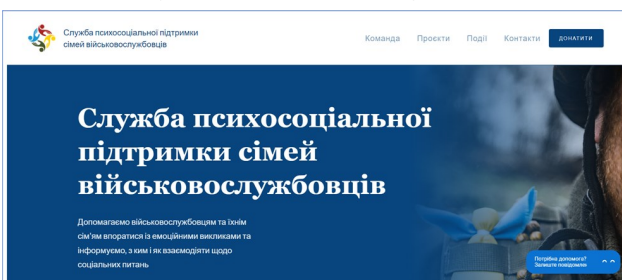
— курс підготовки інструкторів з першої психологічної допомоги та відновлення для ТрО «Північ» у співпраці з ВГО «Арт-терапевтична асоціація» та регіональним управлінням сил ТрО «Захід» (О.Л. Вознесенська, 1-5 серпня 2022 р.);

— лекцію «Як долати стрес. Навички саморегуляції» в рамках проекту «Мережа сприяння відновленню доступу до здоров'я», який реалізується за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та CARE Deutschland в рамках Грантової гуманітарної програми «Гуманітарна солідарність» (В.І. Вус, 2 серпня 2022 р.);

— семінар «Особливості прояву травм війни у підлітків». Зустріч з батьками-учасниками проекту «Право бути щасливими» (О.Т. Плетка, 10 серпня 2022 р.).

Розроблено україномовну модифікацію шкали солідарності з вимушено переміщеними особами та сингапурської шкали психологічного благополуччя.

У рамках проекту «Служба психосоціальної підтримки сімей військовослужбовців» проводяться такі заходи: організація роботи гарячої лінії психосоціальної підтримки (двічі на тиждень); навчальні зустрічі та дебрифінги для консультантів телефонної лінії та ведучих груп підтримки дружин і матерів військовослужбовців; організація груп підтримки дружин, матерів та родичів військовослужбовців, з якими втрачено зв'язок.

Вебплатформа Служби психосоціальної підтримки сімей військовослужбовців, на якій проводять заходи фахівці Інституту соціальної та політичної психології НАПН України

Надається психологічна допомога особам, які перебувають у відносній безпеці, за персональними зверненнями на вебресурсах: Pidtrimka.online, Qui.help, «Розкажи мені» та ін.

Науковими працівниками Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи:

— надано психологічну допомогу та підтримку:

• дорослим та підліткам, які знаходяться у кризовому стані у зв'язку з військовими діями на території України;

• особам, які перебували в «зеленому» коридорі під час евакуації;

• біженцям, які знаходяться на території залізничного вокзалу м. Львова (волонтерська діяльність);

• біженцям, які знаходяться за кордоном (допомога у пошуках волонтерів-психологів, житла, роботи тощо);

• пораненим (гостра реакція на бойовий стрес), які знаходяться в психіатричному відділенні лікарні м. Миколаєва;

• бійцям тероборони в умовах війни;

• особам, які знаходяться в обмежених умовах;

• особам на підприємствах в умовах війни;

• жінкам і дітям військовослужбовців ЗСУ, які загинули на війні;

— організовано роботу телефону психологічного кризового консультування для населення України (<https://bit.ly/36FskUA>);

— здійснюється системний науково-методичний супровід організації та проведення методичних онлайн коворкінгів «Психологічна підтримка та допомога під час війни» для фахівців психологічної служби системи освіти;

— підготовлено методичний комплекс технік, алгоритмів дій, психоедукаційних плакатів для використання в системі надання первинної психологічної допомоги дітям і дорослим;

— організовано роботу щодо координації діяльності психологів системи освіти та підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій з надання соціально-психологічної допомоги населенню;

— здійснюється навчання українських практичних психологів для забезпечення оптимальної підтримки в різні періоди часу після травматичних подій з особливим акцентом на роботу з дітьми в рамках україно-німецького проекту «НОРЕ» («Надія») (4-15 липня 2022 р.);

— проведено групові супервізійні зустрічі для психологів, що працюють з постраждалими внаслідок військових дій в Україні (Р.А. Мороз, 5, 11 липня 2022 р., м. Миколаїв);

— проведено інтерв'їзійні зустрічі з психологічної підтримки та визначення соціально-психологічної адаптивності для внутрішньо переміщених осіб Вінницького району (Т.Д. Каменщук, 7, 12 липня 2022 р., м. Вінниця).

— за україно-німецьким проєктом «Норе — helping to cope» організовано навчання працівників психологічної служби у системі освіти в межах підпроєкту «Intervene» (18-28 липня 2022 р.);

— проведено робочу зустріч з керівниками територіальних громад та представниками Міжнародної асоціації «Triangle Génération Humanaire Ukraine» з планування графіку виїздів для надання психологічної підтримки внутрішньо переміщеним особам та їхнього супроводу у віддалених населених пунктах п'яти громад Вінницького району (Т.Д. Каменшук, 19 липня 2022 р.);

— проведено вебінар для керівників закладів освіти «Антикризове управління в умовах війни: психологічний аспект» (5 серпня 2022 р.); консультацію для керівників закладів загальної середньої освіти «Як підтримати колектив в умовах війни: психологічні поради» (10 серпня 2022 р.); надано методичну онлайн-допомогу фахівцям психологічної служби, що працюють з педагогічними працівниками, дітьми та підлітками, які опинилися у кризовому стані у зв'язку з військовими діями на території України.

6. Міжнародна інформаційно-просвітницька діяльність та підтримка інформаційної безпеки

Науковими установами НАПН України в умовах воєнного стану провадиться масштабна інформаційна діяльність із засудження російської агресії, протидії інформаційній війні та інформаційно-просвітницька комунікація з міжнародним науковим співтовариством.

Інститутом педагогіки НАПН України:

— розірвано угоду з Інститутом освіти Республіки Білорусь;

— систематизовано позицію наукової спільноти світу щодо військового вторгнення РФ в Україну, відповідну інформацію опубліковано в Українському педагогічному журналі та розміщено на сайті інституту (<https://undip.org.ua/news/naukova-spilnota-svitu-pidtrymuie-ukrainu/>);

— підготовлено переклад звернення науково-педагогічного колективу Резекенської академії технологій (Латвія);

— розміщено і поширено інформацію щодо наслідків військового вторгнення РФ в Україну (обстрілів, бомбардувань, подій в Енергодарі, дітей в умовах війни) у групах «Фотографія як історичне джерело», «Вчимо історію онлайн»;

— організовано комунікацію з міжнародними єврейськими організаціями для надання допомоги ЗСУ, волонтерським організаціям і громадам України у період воєнного стану.

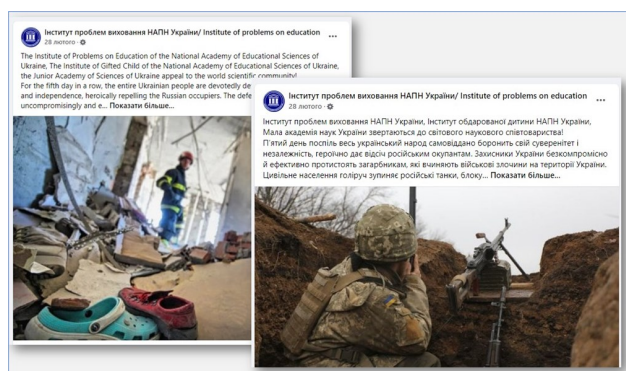
Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України:

— підготовлено та поширено листи-звернення до науковців зарубіжних країн про діяльність українських вчених в умовах військового стану, руйнівний вплив військової агресії на освіту, науку і культуру нашої держави (англійською, німецькою та польською мовами). Листи розіслано до Німеччини, Польщі, Португалії, Словаччини, США, Чехії;

— здійснено переклад інформаційних повідомлень щодо можливостей здобуття загальної і фахової освіти дітьми з України у м. Градець-Кралоуе (Чеська Республіка).

Інститутом проблем виховання НАПН України:

— спільно з Інститутом обдарованої дитини НАПН України та МАН України 28 лютого 2022 р. підготовлено і надіслано листи-звернення щодо запровадження широкомасштабних санкцій проти Російської Федерації та Республіки Білорусь. Листи направлено до ALLEA (Європейська федерація академій природничих та гуманітарних наук, яка представляє понад 50 академій з більш ніж 40 країн Європи);

Листи-звернення до міжнародної наукової спільноти Інституту проблем виховання НАПН України на Facebook-сторінці

— надіслано листи «Facts of international humanitarian law violations by Russian armed forces» та «General Staff of the Armed Forces of Ukraine» міжнародним партнерам: Казахському національному педагогічному університету імені Абая, Казахському національному університету мистецтв; Гданському університету, Університету імені Адама Міцкевича, Вищій лінгвістичній школі м. Ченстохова, Вищій державній професійній школі м. Хелма (Польща); університету Думлупинар (Kütahya Dumlupınar University) (Туреччина); Пряшівському університету в Пряшеві, Словацькій академії наук, доктору Хакану Гюлерце (Словаччина); Інституту україністики Гарвардського

університету, Union College (США); Міланському університету (Італія).

Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України підготовлено низку важливих інформаційних повідомлень, публікацій (статей), заходів щодо забезпечення інформаційної безпеки в умовах військової агресії РФ, зокрема:

- публікації з узагальнення досвіду проведення занять з дітьми щодо підтримки ментального здоров'я «Ментальний щит»;

- лист міністру освіти і науки України щодо проблеми забезпечення права українських дітей-біженців на безперервну освіту згідно з європейськими цінностями мультилінгвізму (пропозиція моделі розв'язання проблеми і проєкт звернення до Єврокомісії);

- персональний лист віцепрезиденту Російського психологічного товариства О. Асмолову про відповідальність російської психології за деградацію російського суспільства;

- збір свідчень пропаганди геноциду в інформаційному просторі для Міжнародного суду в Гаазі;

- участь у блокуванні телеграм-каналів, що пропагують війну в Україні, закликають до дій, які загрожують її цілісності та суверенітету;

- публікації в соціальних мережах за темами війни, політико-психологічного аналізу сучасної ситуації, історичної психології, що мають патріотичне спрямування, сприяють національній ідентичності, психологічній допомозі постраждалим від війни, протидіють ворожій пропаганді тощо;

- інтерв'ю для міжнародних ЗМІ: Mind Focused Coaching for Life (Ізраїль) «Психологічна допомога тренерам, які допомагають сформувати психічну стійкість» (<https://fb.watch/bNJdErFly/>); NBC «How to save the children and mothers in refugee Center»; публікацію для інтернет-видання vesti.ua «Як пережити стрес війни:

Онлайн інтерв'ю В.І. Вуса (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України) Mind Focused Coaching for Life (Ізраїль)

- поради психолога» (<https://bit.ly/36FXWJK>, В.І. Вус); інтерв'ю на Українському радіо «Як уникнути непорозуміння з українськими біженцями», інтерв'ю про психологічний стан Путіна, Росію та Українських Героїв;

- інфографіку «Як допомогти дитині під час збройної агресії» (понад 173 тис. переглядів) та «5 кроків допомоги постраждалим в умовах надзвичайної ситуації» (понад 16 тис. переглядів) за матеріалами лабораторії психології політико-правових відносин;

- контрпропагандистські матеріали, які використовуються спецслужбами ЗСУ для роботи з українською, іноземною і російською аудиторією;

- інформаційну кампанію в комунікації з російським населенням про те, що відбувається в Україні внаслідок російської агресії;

- спільно з Асоціацією політичних психологів України підготовлено і підписано лист-звернення до Міжнародної спільноти політичних психологів з проханням підтримати українських колег і сприяти виключенню російських політичних психологів з Міжнародної спільноти;

- спільно з Радою молодих вчених при МОН України підготовлено відкриті листи-звернення української академічної спільноти до Європейської Комісії, Європейського Парламенту, Ради Європейського Союзу та кожної держави-члена ЄС про виключення РФ зі складу європейських організацій;

- підготовлено і опубліковано на сайті «The Psychologist» Британського психологічного товариства (British Psychological Society) чотири англо-

Лист-звернення вчених Інституту соціальної та політичної психології НАПН України до академічної психологічної спільноти на сайті Британського психологічного товариства (British Psychological Society)

мовні листи-звернення до академічної психологічної спільноти щодо актуальних подій в Україні (<https://thepsychologist.bps.org.uk/letters-ukraine>).

Інститутом вищої освіти НАПН України підготовлено:

— пропозиції щодо виключення РФ з Програми ЄС Еразмус+ загалом, а представників РФ — з партнерств поточних проєктів Програми ЄС Еразмус+. Пропозиції надіслано Національному Еразмус+ офісу в Україні для подання до Європейської Комісії (EACEA);

— звернення вчених до міжнародної академічної спільноти щодо війни Російської Федерації проти України, яке розміщено на [сайті НАПН України](#), [сайті Інституту вищої освіти НАПН України](#), у мережі [Facebook](#);

Звернення вчених Інституту вищої освіти НАПН України

— звернення представників наукової та освітнянської спільноти, громадських, правозахисних організацій України до академічної спільноти демократичних і правових держав щодо протидії війні Російської Федерації та Республіки Білорусь проти України (<https://bit.ly/3KUXN3N>).

Інститутом цифровізації освіти НАПН України:

— підготовлено [відкритий лист](#) до світової наукової, академічної спільноти та IT-товариств;

— оприлюднено лист підтримки канцлера Університету економіки в Бидгощі Філіпа Сікори в умовах безпрецедентної агресії РФ проти України;

— здійснюється систематичне розповсюдження текстів, відео- та фотоповідомлень на комерційних сайтах і в соцмережах Білорусі та РФ щодо дій агресора на території України.

Інститутом професійної освіти НАПН України:

— підготовлено [звернення до освітян РФ та Білорусі](#) та поширено на адреси 30 закладів освіти Москви, 25 — Санкт-Петербурга, 20 — Саратова, 50 — інших регіонів РФ та 20 закладів освіти Білорусі, Міністерства освіти РФ, Міністерства освіти РБ, Республіканського інституту професійної освіти (Білорусь), 10 управлінь освіти в різних

областях Росії, департаменту професійної освіти МО РФ; сайту для російських закладів освіти «Наука и образование против террора»; Московського державного інституту міжнародних відносин; Кримського федерального університету імені В. Вернадського; Державного бюджетного освітнього закладу вищої освіти Республіки Крим (АРК) «Кримський інженерно-педагогічний університет імені Февзі Якубова»; Кримського центру професійної освіти;

— підготовлено та оприлюднено на офіційному сайті [лист-звернення](#) науковців України щодо виключення з міжнародних баз Scopus та Web of Science російських наукових видань, в яких публікуються матеріали, що підтримують порушення територіальної цілісності України.

Інститут обдарованої дитини НАПН України спільно з МАН України провадить активну інформаційну діяльність, зокрема: збір інформації щодо воєнних злочинів Росії; інформування громадян Росії про воєнні злочини російської армії через мережу Інтернет; блокування проросійських медіа у вебпросторі; висвітлення подій в Україні для міжнародної спільноти тощо.

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» здійснено:

— розповсюджено листа від громадської організації «Спілка ректорів закладів вищої освіти України» до президента Європейської асоціації університетів, звернення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Наукового товариства України до наукової та освітнянської спільноти, міжнародних партнерів ДЗВО «УМО» (26 країн світу);

— розповсюджено звернення до міжнародних партнерів ДЗВО «УМО» (26 країн світу) «Appeal of the representatives of academic community, NGOs, human rights organizations of Ukraine to academic community and constitutional democracies on counteracting the war started by the Russian Federation and the Republic of Belarus against Ukraine», яке підписали науково-педагогічні працівники ДЗВО «УМО» разом з представниками освітнянської спільноти України;

— направлено листа від ДЗВО «УМО» до Міжнародного бюро з питань освіти ЮНЕСКО (м. Женева) щодо підтримки у наданні правдивої інформації про війну в Україні та розповсюдження її серед світової освітнянської спільноти.

Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи підготовлено інтерв'ю директора, члена-кореспондента В.Г. Панка «Medics battle relentless wave of

trauma in Ukrainian town of Borodyanka» про психологічну допомогу постраждалим жителям м. Бородянки для газети Гардіан (Велика Британія).

Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського:

— підготовлено і надіслано листи історикам освіти різних європейських країн (Бельгія, Велика Британія, Італія, Литва, Словенія, Угорщина, Чорногорія) про війну РФ проти України. Від закордонних учених одержано листи підтримки і засудження путінської війни проти незалежної України;

— поширено заяву НАПН України про засудження порушення територіальної цілісності України з боку Російської Федерації на особистій сторінці у Фейсбук;

— поширено відкритий лист до європейської спільноти задля збереження академічних цінностей під час війни (звернення ініційовано Радою молодих вчених при МОН України);

— підписано петицію до ООН «People around the world are appealing to the UN to exclude Russia from the UN Security Council»;

Вебсторінка про збір підписів під петицією ООН колективом ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського

— забезпечено підготовку (українською та англійською мовами) та поширення звернення Української бібліотечної асоціації до президента, правління та членів IFLA від 28 лютого 2022 р.;

— опубліковано інтерв'ю в журналі Шведської бібліотечної асоціації Biblioteksbladet «Ukrainska bibliotek aktiva i krigstid: «Vi tror på seger» (Українські бібліотеки діють у воєнний час «Віримо в перемогу»);

— проведено адвокаційну діяльність з представниками національних асоціацій та бібліотекарями різних країн світу щодо виключення представників Російської бібліотечної асоціації та інших бібліотечних установ країни-агресора з IFLA та усунення їх від прийняття рішень і діяльності

під егідою цієї міжнародної професійної організації;

— започатковано та продовжено збирання інформації про діяльність бібліотек України в умовах воєнного часу, рекомендацій від іноземних партнерів для організації роботи бібліотек, інформацію щодо підтримки бібліотечної спільноти України міжнародними організаціями, національними асоціаціями, бібліотеками та бібліотекарями різних країн світу.

Істотно активізовано співпрацю НАПН України з освітянською та науковою спільнотою Польщі. Зокрема, 11-13 травня 2022 р. (м. Люблін) проведено IX Польсько-український / Українсько-польський науковий форум.

IX Польсько-український / Українсько-польський науковий форум, м. Люблін, 11-13 травня 2022 р.

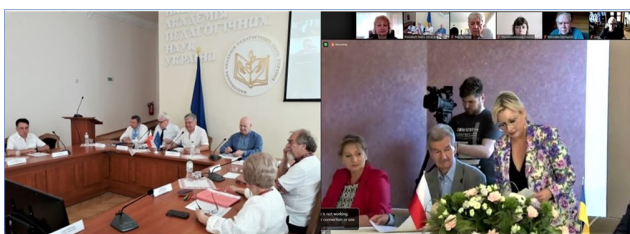
На форумі розглянуто сучасні виклики і ризики, що постали перед людством, зокрема пов'язані з війною РФ проти України. Особлива увага привернута до питань забезпечення освітою українських дітей в закладах освіти Польщі та шляхів отримання ними документів про освіту. Польська громадськість поінформована про згуртованість українського народу у протистоянні ворогу та всеукраїнську суспільну підтримку дій Президента України, Парламенту і Уряду України. Українські учасники форуму висловили щире вдячність за всебічну підтримку польською стороною українських біженців, зокрема дітей. Кращі освітяни та вчені Польщі нагороджені відзнаками НАПН України.

27 червня 2022 р. в онлайн режимі проведено спільне засідання Президії НАПН України та Комітету педагогічних наук Польської академії наук (ПАН). Обговорено та схвалено результати багаторічної плідної співпраці НАПН України та Комітету педагогічних наук ПАН.

Засуджено збройну агресію Російської Федерації проти України, розв'язання повномасштабної війни в Україні, грубе порушення принципів і норм міжнародного права щодо суверенітету і

територіальної цілісності України, геноциду українського народу. Відзначено солідарність і допомогу Уряду Республіки Польща, Комітету педагогічних наук Польської академії наук, закладів освіти всіх рівнів Республіки Польща громадянам України, зокрема дітям, науковим, науково-педагогічним і педагогічним працівникам, які, захищаючись від війни, знайшли притулок у Польщі у цей тяжкий для української держави час військової агресії Російської Федерації проти України.

З метою активізації та розширення напрямів двосторонньої співпраці у галузі наук про освіту, ефективного розвитку педагогічної науки і освіти України в контексті вимог європейського освітнього та дослідницького просторів визначено та схвалено спільною постановою Президії НАПН України та Комітету педагогічних наук ПАН пропозиції щодо подальшої спільної діяльності, зокрема:

Спільне засідання Президії Національної академії педагогічних наук України та Комітету педагогічних наук Польської академії наук, 27 червня 2022 р.

— започаткування проекту «Педагогічна освіта України та Польщі: стан і перспективи розвитку»;

— започаткування дослідницького проекту з проблем цифрового гуманізму, зокрема впливу віртуальної реальності на психологічне благополуччя і психічне здоров'я інтернет-користувачів, особливо молоді, у контексті подальшого розвитку дистанційного (цифрового) навчання;

— проведення спільних досліджень з проблем міжкультурної освіти, розвитку педагогіки пограниччя;

— проведення міжнародного дослідження психологічних механізмів, що лежать в основі сучасного тоталітаризму, з метою розроблення діагностичних інструментів і рекомендацій щодо запобігання поширення у суспільстві цієї та інших психосоціальних патологій;

— налагодження міжгалузевої співпраці з дослідження цінностей, культур, цивілізацій і комунікації в умовах військового протистояння російської агресії;

— створення польсько-української / україно-польської освітньої платформи раннього розвитку

дитини та дошкільної освіти для реалізації освітніх потреб дітей із сімей українських біженців;

— започаткування спільного наукового конкурсу для учнів старших класів закладів загальної середньої освіти, студентів і молодих вчених «Освіта, наука, інновації для сталого майбутнього»;

— створення міжнародного наукового центру подвійного підпорядкування, що здійснюватиме міждисциплінарні дослідження у сфері освіти, соціально-педагогічного супроводу та психолого-педагогічної підтримки біженців, внутрішньо переміщених осіб, дітей, які постраждали внаслідок бойових дій тощо.

Для підтримки українських біженців вченими НАПН України організовано і проведено зустрічі представників освітніх закладів та організацій у Польщі, зокрема з:

— представниками Європейського Парламенту в Центрі для дистанційного навчання українських учнів у Варшаві. Обговорено питання щодо створення умов для закінчення учнями України поточного навчального року в українській системі освіти та інтеграції дітей України до системи освіти Польщі;

— освітніми профспілками Польщі, Нідерландів, США, Франції у рамках польської допомоги біженцям з України. Обговорено проблеми організації навчання (дистанційного та очного) українських дітей та допомоги сім'ям біженців з України в Польщі;

— департаментом освіти м. Варшави за участі генерального директора директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти МОН України О.В. Єреська з питань організації дистанційного навчання українських школярів і дошкільників, що прибули до Польщі.

За ініціативи вчених Інституту цифровізації освіти НАПН України у співпраці з Alior Bank та UNICEF Polska 15 червня 2022 р. відбулося відкриття **Центру освіти та розвитку для дітей і молоді** у Варшаві.

Відкриття Центру освіти та розвитку для дітей і молоді за ініціативи вчених Інституту цифровізації освіти НАПН України, м. Варшава, 15 червня 2022 р.

Центр освіти та розвитку — це місце для дистанційного навчання, вивчення польської мови, психологічної підтримки та розвитку дітей і підлітків, їх батьків та опікунів з України. У центрі працюватимуть польські та українські вчителі, психологи та персонал підтримки. Приміщення центру адаптовано для дистанційного та стаціонарного навчання учнів, має 120 робочих місць, оснащених комп'ютерами. Також центр пропонує підтримку учням, які вже навчаються в польських школах, можливості для навчання польських та українських вчителів, інформаційно-освітній пункт, Клуб матері та дитини, Молодіжний клуб, допомогу діяльності волонтерів.

Також здійснено організацію та супровід з 7 по 20 серпня 2022 р. групи з 33-х дітей українських біженців у літньому таборі. Діти брали участь в інтеграційній освітній програмі разом з польськими дітьми, що сприятиме їх адаптації та інтеграції в польське суспільство.

Щодо розірвання угод про співпрацю з науковими інституціями та виходу із складу редакційних рад наукових видань країн-агресорів, то листом від 29 квітня 2022 р. № 2-6/100 НАПН України повідомила Російську академію освіти про розірвання Угоди про співробітництво, укладеної 16 вересня 2011 р. в м. Москві; листом від 29 квітня 2022 р. повідомлено Науково-методичну установу «Національний інститут освіти» Міністерства освіти Республіки Білорусь про розірвання дії Угоди про співробітництво, укладеної 15 жовтня 2015 р. у м. Києві; академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України Н.Г. Ничкало листом від 6 квітня 2022 р. повідомила Інститут ефективних технологій м. Москви про вихід зі складу міжнародної редакційної ради журналу «Ценности и смыслы»; директор Інституту професійної освіти НАПН України, акад. В.О. Радкевич листом від 26 березня 2022 р. повідомила Республіканський інститут професійної освіти РБ про вихід зі складу його спеціалізованої вченої ради «теорія і методика професійної освіти 13.00.08» та складу редакційної колегії журналу «Професійна освіта»; за рішенням вченої ради Інституту вищої освіти НАПН України представників РФ виключено з наукової ради та редакційної колегії журналу «Філософія освіти».

З метою розвитку міжнародної наукової та науково-технічної діяльності упродовж звітного періоду НАПН України:

— укладено Меморандум про взаєморозуміння між Національною академією педагогічних наук України та Академією спеціальної педагогіки

імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща) 26 січня 2022 р.;

— укладено Меморандум про взаєморозуміння і співпрацю між Національною академією педагогічних наук України та Вищою школою психології Берліна (Федеративна Республіка Німеччина) 25 травня 2022 р.;

— підготовлено, оприлюднено на вебпорталі НАПН України та 22 квітня 2022 р. надіслано звернення зарубіжним науковим установам, закладам освіти різних рівнів, окремим вченим, які засудили російську збройну агресію проти України і висловили свою підтримку НАПН України та всьому народові України;

— взято участь у підготовці експертно-аналітичних матеріалів академії для складання (заповнення) розділу 25 «Наука і дослідження» та пункту 32, Д «Міжнародне науково-технічне співробітництво» анкети (опитувальника) Єврокомісії для набуття Україною статусу кандидата в ЄС. Відповідні матеріали направлені МОН України і враховані при опрацюванні анкети;

— 11 липня 2022 р. у Міністерстві освіти і науки України проведено зустріч президента НАПН України В.Г. Кременя з президентом Польської академії наук Єжи Душинським, під час якої обговорено питання активізації і розширення подальшої співпраці у сфері освіти і педагогічної науки між НАПН України та Комітетом педагогічних наук ПАН.

Зустріч президента НАПН України В.Г. Кременя з президентом Польської академії наук Єжи Душинським в МОН України, 11 липня 2022 р.

На виконання рішення 214-ї сесії Виконавчої ради ЮНЕСКО щодо вдосконалення Програми UNITWIN / Кафедри ЮНЕСКО Кафедра «Неперервна професійна освіта XXI століття» Національної академії педагогічних наук України 21 липня 2022 р. пройшла опитування на вебсайті ЮНЕСКО.

В Інституті професійної освіти НАПН України проведено робоче засідання членів проєктної групи міжнародного проєкту Erasmus+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE)» з метою обговорення плану підготовки розділу антології щодо професійної підготовки викладачів професійно-технічної освіти в Україні (11 липня 2022 р.).

У НАПН України організовано зустріч з фахівцями Массачусетського технологічного інституту з метою розвитку дослідницької спроможності академії. За результатами зустрічі досягнуто домовленості щодо надання технічної та технологічної підтримки діяльності НАПН України, що дасть змогу модернізувати її дослідницьку інфраструктуру та імплементувати інноваційні освітні технології на благо українського суспільства.

Зустріч президента НАПН України В.Г. Кременя з фахівцями Массачусетського технологічного інституту, 3 серпня 2022 р.

7. Волонтерська допомога вчених НАПН України

Академією підтримано ініціативу президента НАПН України акад. В.Г. Кременя щодо організації збору і перерахування коштів для військовослужбовців.

Зроблено благодійні внески на матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України, взято активну участь у волонтерській роботі, донорстві, плетенні маскувальних сіток, співпраці з місцевими організаціями територіальної оборони тощо.

Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України:

— організовано підписання листів підтримки України та надання матеріальної допомоги військовим в умовах війни Росії проти України від психологічних професійних асоціацій та організацій

(листи отримано та розміщено на інтернет-ресурсах інституту від таких організацій — Європейської асоціації організаційних психологів та психологів праці, Польської асоціації організаційних психологів, Литовської психологічної асоціації та ін.);

— розпочато реалізацію благодійного проєкту «Соціально-психологічна підтримка українців в Німеччині», створеного спільними зусиллями німецьких та українських фахівців з метою підтримки українців, що перебувають у Німеччині внаслідок війни в Україні, допомоги у пошуку психологічного ресурсу для відновлення продуктивного життя в умовах війни, збереження психологічного здоров'я. У проєкті задіяна команда кваліфікованих українських психологів, які працюють як в Україні, так і в Німеччині, і надають безкоштовну кваліфіковану психологічну допомогу українським біженцям у Німеччині. Основні форми надання психологічної допомоги:

- психологічна просвіта українців через соціальні мережі;
- робота онлайн груп психологічної підтримки;
- робота офлайн груп психологічної підтримки;
- проведення індивідуальних психологічних консультацій;
- діагностика соціально-психологічних проблем;
- проведення психологічних тренінгів та ін.

Проєкт створено за підтримки Malteser in NRW та Hilfszentrum Schleidener Tal і лабораторії організаційної та соціальної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України:

— організовано співпрацю із закладами освіти Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської, Чернівецької областей щодо надання можливостей тимчасового проживання родинам з населених пунктів, де відбуваються військові дії;

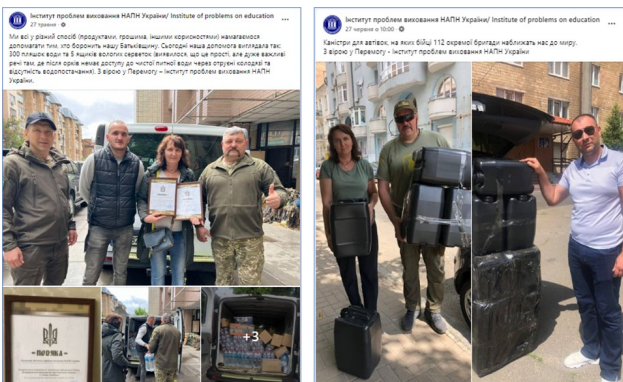
— надано волонтерську допомогу військовій частині, зокрема здійснено часткове забезпечення інженерно-технічним обладнанням (за власні кошти);

— налагоджено співробітництво з польськими волонтерами щодо:

- забезпечення військової частини медикаментами та амуніцією;
- забезпечення продуктами харчування та речами першої необхідності людей літнього віку, людей з інвалідністю та вимушено переміщених осіб;

- облаштування умов у бомбосховищах, участі у забезпеченні проживання евакуйованих осіб;
- консультування біженців щодо перетину кордону, маршрутів і умов пересування в Польщі, Румунії, Угорщині тощо.

Розгорнуто системну волонтерську діяльність, спрямовану на надання гуманітарної допомоги громадянам, які проживали на тимчасово окупованих територіях, зазнали втрат від російської агресії. Зокрема, вченими *Інституту проблем виховання НАПН України* така допомога одягом, предметами гігієни, лікарськими і медичними засобами, іграшками, продуктами харчування тощо надана жителям територіальних громад Київської області (Ірпінь, Буча, Гостомель, Мошун, Велика Димерка та ін.). Окремим напрямом є підтримка українських військових (112 окрема бригада ТРО в/ч А7040, 128 батальйон 112 бригади ТРО ЗСУ, 241 батальйон (тактичні медики), 120 окремий розвідувальний батальйон), які перебували на передовій.

Волонтерська діяльність вчених Інституту проблем виховання НАПН України

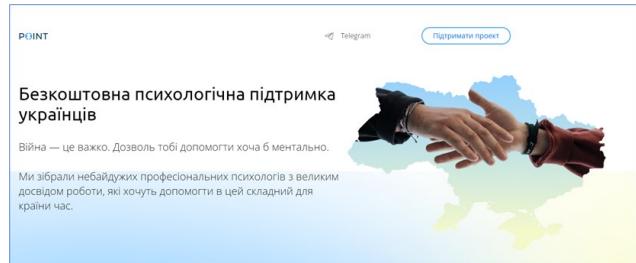
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України спільно з волонтерською організацією De Regenboog group (Нідерланди) забезпечує:

- допомогу біженцям з України, зокрема пошуком локацій для їх розміщення в Амстердамі; облаштуванням кімнат для переселенців, організацією складів гуманітарної допомоги, юридичних консультацій для біженців з України та органів місцевого самоврядування, психологічних консультацій;
- надання психологічної та інформаційної допомоги, переклад біженцям з України у Фундації Bank Żywności (м. Ольштин, Польща), надання телефонних та онлайн консультацій клієнтам з України.

Вчені *ДЗВО «Університет менеджменту освіти»* у межах волонтерської діяльності ГО

«Українська асоціація екологічної психологічної допомоги» взяли участь у:

- розробленні волонтерської платформи POINT «Безкоштовна психологічна допомога для людей, які постраждали від російської агресії та потребують психологічної підтримки» (підготовка контенту);

Вебсторінка платформи POINT. До наповнення контенту сторінки долучені вчені ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

- формуванні волонтерської команди психологів-екофасилітаторів та організації її діяльності на платформі POINT «Безкоштовна психологічна допомога для людей, які постраждали від російської агресії та потребують психологічної підтримки» через сайт <https://epf.com.ua/epf-sos/>;

- проведенні індивідуальних психологічних консультацій;

- підготовці контенту та адмініструванні сторінки «Українська асоціація екологічної психологічної допомоги»;

- наданні психологічної допомоги волонтерам, психологам, усім верствам населення;

- розміщенні матеріалів з надання психологічної допомоги в телеграм-каналах для студентів-психологів тощо.

Також ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України:

- 9 липня 2022 р. із 10-ма інституціями підписано *меморандум про співпрацю* щодо сприяння відновленню та розвитку Гостомельської територіальної громади.

Підписання меморандуму про співпрацю в ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 9 липня 2022 р.

Після підписання меморандуму відбулася стратегічна сесія із визначення підходів до відновлення

та забезпечення сталого розвитку Гостомельської територіальної громади;

— презентовано освітні програми кафедри публічного управління і проєктного менеджменту ДЗВО «УМО» та проведено тренінг **«Креативність на публічній службі»** для працівників управлінь, відділів, служб, комунальних підприємств, самостійних підрозділів Святошинської райдержадміністрації м. Києва (12 липня 2022 р.).

Тренінг **«Креативність на публічній службі»** для працівників Святошинської райдержадміністрації м. Київ, 12 липня 2022 р.

У межах волонтерської діяльності вченими наукових установ НАПН України також проведено:

— інтерактивну творчу онлайн-зустріч з дітьми з тимчасово окупованих територій у межах **проєкту «Діти — війна — Україна»**. Мета заходу — засобами художнього слова й пісні об'єднати творчих дітей України, які «стали дітьми війни», сприяти розвитку їхніх талантів, створити позитивну атмосферу спілкування, яка зігріватиме зранені війною дитячі серця, стимулюватиме їх до позитивних активностей (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Київська філія Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, гімназія-інтернат № 13 м. Києва;

— реалізацію програми **«Психологічна реабілітація у Природі»** для сімей, батьків та дітей, які постраждали від воєнних дій». Реалізовано другий етап програми, спрямований на профілактику проявів посттравматичного синдрому у дітей, постраждалих від воєнних дій в Україні дітей-переселенців, дітей пільгових категорій, за напрямками **«Арт-терапія в Природі для дітей війни»** та **«Екологічні мандрівки»** (Інститут проблем виховання НАПН України, 18-27 липня 2022 р.);

— збір і перерахування коштів на придбання автомобіля для підрозділу ТРО ЗСУ, який боронить північні кордони нашої країни (Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, <https://bit.ly/3cVvFBV>);

— участь завідувача відділу дослідницької діяльності університетів Інституту вищої освіти НАПН України О.М. Петроє в робочій нараді Військової адміністрації Гостомельської селищної ради з оприлюднення Меморандуму Партнерів Центру відновлення Гостомельської громади при Гостомельській селищній військовій адміністрації. Розроблення та надання до програмно-проєктного офісу Центру відновлення проєктної пропозиції щодо розроблення концепції **«Соціально-гуманітарного паспорта як інструмента антикризового управління з відновлення та сталого розвитку Гостомельської громади»** (26-27 липня 2022 р.);

— Інститутом проблем виховання НАПН України (І.М. Шкільна) у м. Херхюговарді (Нідерланди) 5 серпня 2022 р. за сприяння волонтерської організації **«Wonen Plus Welzijn»** та підтримки Уряду Нідерландів проведено патріотичний квест **«Козацькі забави»**, присвячений проблемі національної ідентичності для українських дітей біженців;

Учасники патріотичного квесту **«Козацькі забави»** для українських дітей біженців, проведеного Інститутом проблем виховання НАПН України за сприяння волонтерської організації **«Wonen Plus Welzijn»**, м. Херхюговард, Нідерланди, 5 серпня 2022 р.

— семінар-практикум **«Стратегія залучення ключових учасників проєкту»**, що відбувся за участю представників Гостомельської селищної ради, партнерів Центру відновлення Гостомельської громади при Гостомельській селищній військовій адміністрації та О.М. Петроє. В ході семінару-практикуму здійснено спільне опрацювання підходів до залучення учасників програмних та проєктних заходів, спрямованих на відновлення та сталий розвиток Гостомельської громади, 5 серпня 2022 р.

Вчені НАПН України продовжують діяльність з підвищення спротиву збройній агресії Російської Федерації для наближення перемоги у війні з агресором та підготовки до ефективного післявоєнного відновлення країни на інноваційній, високотехнологічній основі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Березівська, Л.Д., Закатнов, Д.О., Тарнавська, С.В., & Лобановська, І.Г. (2022). Діяльність державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського в умовах воєнного стану. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4128>
- Бібік, Н.М., & Павлова, Т.С. (2022). *Методичні рекомендації до пропедевтичного ознайомлення молодших школярів з основами радіаційно-гігієнічної безпеки*. Київ: Інститут педагогіки НАПН України. <https://bit.ly/3LpLnCw>
- Васютинський, В., Горностай, П., Губеладзе, І. Найдьорова, Л., Чуніхіна, С., & Слюсаревський, М. (2022). *Термінологічний словник російсько-української війни* (М. Слюсаревський, ред.). Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. <https://bit.ly/3R2niCJ>
- Драч, І.І., & Скиба, Ю.А. (2022). Діяльність Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного часу. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4126>
- Єршова, Л.М. (2022). Витоки великоросського шовінізму. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4132>
- Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні». (2022, 24 лютого). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20>
- Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні». (2022, 15 березня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2119-20>
- Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні». (2022, 22 травня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2263-20>
- Злишков, В., & Лукомська, С. (2022). *Діти війни: теоретико-методичні і практичні аспекти психологічної допомоги*: посібник. Київ-Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М. <http://psychology-naes-ua.institute/read/2654/>
- Кабінет Міністрів України. (2018, 29 серпня). *Про затвердження Положення про конкурс щодо обрання членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти* (703). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-2018>
- Карамушка, Л.М. (2022). *Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати*: методичні рекомендації. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. <http://psychology-naes-ua.institute/read/2644/>
- Карамушка, Л., & Карамушка, Т. (2022). Емпіричне дослідження особливостей психічного здоров'я вимушених «внутрішніх» переселенців в умовах війни. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, 2(26), 48-59, <https://doi.org/10.31108/2.2022.2.26.6>
- Кокур, О.М., Клочков, В.В., Мороз, В.М., Пішко, І.О., & Лозінська, Н.С. (2022). *Забезпечення психологічної стійкості військовослужбовців в умовах бойових дій*: методичний посібник. Київ-Одеса: Фенікс. <https://lib.iitta.gov.ua/731412>
- Кокур, О.М., Мороз, В.М., Пішко, І.О., Лозінська, Н.С. (2022). *Теорія і практика управління страхом в умовах бойових дій*: методичний посібник. Київ-Одеса: Фенікс. <https://lib.iitta.gov.ua/730971>
- Кремень, В.Г. (2022). Віроломне вторгнення Росії в Україну: виклики і перспективи: Виступ на засіданні Президії НАПН України 21 квітня 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4121>
- Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Саух, П.Ю., & Таланова, Ж.В. (2022). Мережа державних закладів вищої освіти України: аналітичний огляд конкурентоспроможності. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4122>
- Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Топузов, О.М., Сисоєва, С.О., Максименко, С.Д., Ляшенко, О.І., Ничкало, Н.Г., Саух, П.Ю., Лук'янова, Л.Б., Регейло, І.Ю., & Гудим, І.М. (2022). Про роботу відділень та наукових установ Національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного стану: Наукова доповідь Президії НАПН України 24 березня 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4118>
- Лапаєнко, С.В., Агалець, І.О., Гуралюк, А.Г., Закатнов, Д.О., & Росток, М.Л. (2022). *Діяльність НАПН України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти*: оглядове видання (С.В. Лапаєнко, наук. ред.). Вінниця: Твори. <https://lib.iitta.gov.ua/731346>
- Луговий, В.І., Саух, П.Ю., & Таланова, Ж.В. (2022). Аспірантська підготовка як фактор університетської конкурентоспроможності: аналітичний огляд стану в Україні. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4136>
- Лук'янова, Л.Б. (2022). Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України: час випробувань, час досягнень. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4127>
- Малиношевський, Р.В. (2022). Діяльність Інституту проблем виховання НАПН України в умовах воєнного стану. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4131>
- Мельник, М.Ю. (2022). Освіта в умовах воєнного стану: результати опитування. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4130>
- Міністерство освіти і науки України. (2022, 11 березня). *Громадське обговорення проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження національного плану заходів щодо впровадження принципів відкритої науки до 2030 року»*. <https://bit.ly/3UiOMqV>
- Національна академія педагогічних наук України. (2022). Заява Національної академії педагогічних наук України. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/SaveUkraine>
- Ничкало, Н.Г., & Гордієнко, В.П. (2022). Наукова діяльність у добу війни: за камертоном серця і любові до Батьківщини. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4123>
- Президент України. (2022, 21 квітня). *Питання Національної ради з відновлення України від наслідків*

- війни (266/2022). <https://www.president.gov.ua/documents/2662022-42225>
- Президент України. (2022, 24 лютого). *Про введення воєнного стану в Україні* (64). <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
- Президент України. (2022, 14 березня). *Про продовження строку дії воєнного стану в Україні* (133). <https://www.president.gov.ua/documents/1332022-41737>
- Президент України. (2022, 17 травня). *Про продовження строку дії воєнного стану в Україні* (341). <https://www.president.gov.ua/documents/3412022-42617>
- Президент України. (2022, 12 серпня). *Про продовження строку дії воєнного стану в Україні* (573). <https://www.president.gov.ua/documents/5732022-43633>
- Прохоренко, Л.І. (2022). Наука і освіта в умовах війни: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4133>
- Сисоєва, С.О. (2022). Війна в Україні. рефлексії науковців Польщі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4120>
- Слюсаревський, М.М. (2022). Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного російського вторгнення: нагальні виклики і відповіді: Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 21 квітня 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4124>
- Слюсаревський, М.М., & Григоровська, Л.В. (2022). Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах війни. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4129>
- Титаренко, І.О. (2022). Інформація відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України про роботу під час війни. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4134>
- Kokun, O., Pischko, I., & Lozinska, N. (2022). Military personnel's stress reactivity during pre-deployment in a war zone. *Psychology, Health & Medicine*, 1-12. <https://doi.org/10.1080/13548506.2022.2104882>

THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE UNDER THE MARTIAL LAW (FEBRUARY-AUGUST 2022)

Vasyl Kremen

DSc in Philosophy, Professor, Full Member (Academician) of NAS of Ukraine and NAES of Ukraine, President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Volodymyr Lugovyi

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, First Vice-President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Oleh Topuzov

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Vice-President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Svitlana Sysoieva

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Academician Secretary of the Division of Philosophy of Education, General and Preschool Pedagogy, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Serhii Maksymenko

DSc in Psychology, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Academician Secretary of the Division of Psychology and Special Pedagogy, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Oleksandr Liashenko

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Academician Secretary of the Division of General Secondary Education and Education Systems Digitalisation, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Nelliya Nychkalo

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Academician Secretary of the Division of Professional and Adult Education, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Petro Saukh

DSc in Philosophy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Academician Secretary of the Division of Higher Education, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Iryna Reheilo

DSc in Pedagogy, Senior Researcher, Head of the Scientific and Organisational Department, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. The analytical report presents information on the activities of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, its divisions, and research institutions under martial law (for the period February-August 2022). The martial law was introduced and prolonged according to the President of Ukraine's decrees due to the Russian Federation's full-scale war against Ukraine. NAES of Ukraine expresses unconditional support to the state leadership and the Armed Forces of Ukraine for the protection of the sovereignty and territorial integrity of Ukraine. The efforts of the NAES of Ukraine researchers are aimed at the organisation of complex measures peculiar to the academy regarding resistance to Russian aggression, strengthening the effectiveness of activities in order to accelerate victory,

improving scientific and methodical support for education, developing science for the post-war reconstruction of the country on a high-tech basis.

The key areas of work of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine are highlighted, in particular, the content of scientific, and scientific and organisational activities is revealed; conducting research and scientific and organisational work in the NAES of Ukraine research institutions; systematic scientific and methodical support of education, cooperation with the Ministry of Education and Science of Ukraine and education institutions; expert activity; psychological support for the educational community, provision of psychological support to the population in crisis conditions; international information and educational activities and support of information security and volunteer assistance of researchers of NAES of Ukraine.

Keywords: *military aggression of the Russian Federation; volunteer assistance; defence of Ukraine; international information activities; scientific and methodical psychological and pedagogical support; National Academy of Educational Sciences of Ukraine.*

Дата публікації: 19 вересня 2022 р.